

Az irat elektronikus iratról készített másolat

Magyarország Alkotmánybírósága
Budapest
Donáti utca 35-45.
1015

a Székesfehérvári

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		SZÉKESFEHÉRVÁRI TÖRVÉNYSZÉK	
Ügyszám:	Ms-04 958 - 0 / 2020	SZÉKESFEHÉRVÁR	
Érkezett:	2020 NOV 23.	Érk.:	2020 NOV. 12 60.
Példány:	Törvényszék útján	Példány:.....	Mell.:.....db
Melléklet:	db: 7	Az ügyirat száma: 267-20293 / 19/22	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, [REDACTED]

cégjegyzésre jogosultak), mint indítványozó (a továbbiakban: „Indítványozó”) – kívül jegyzett és jelen alkotmányjogi panaszhoz mellékelte meghatalmazásokkal igazolt jogi képviselőm útján (lásd I/1. számú melléklet) – Magyarország Alaptörvényének 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával **semmisítse meg** a Székesfehérvári Törvényszék 2020. február 24. napján kelt 26.P.20.293/2019/10. számú jegyzőkönyvbe foglalt végzését (a továbbiakban: „Elsőfokú Végzés” lásd I/2. számú melléklet), valamint az ez elleni fellebbezés tárgyában a Győri Ítéltábla által hozott Pkf.IV.25.179/2020/9. számú, 2020. július 17. napján kelt végzést (a továbbiakban: „Másodfokú Végzés”; lásd I/3. számú melléklet), mivel ezek sértik az Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslatához fűződő jogát, és ezért azok **alaptörvény-ellenesek**.

Kérem továbbá az Abtv. 52. § (5) bekezdése alapján az Indítványozó adatainak zártan történő kezelését.

Indokolás

I. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás

1. Az Indítványozó és a [REDACTED] a továbbiakban: [REDACTED] által alkotott konzorcium elnyerte az Utgazdálkodási- és Koordinációs Igazgatóság (a továbbiakban: „UKIG”) által az L71. számú főút [REDACTED] elkerülő szakaszának megvalósítására (a továbbiakban: „Projekt”) kiírt közbeszerzést (a továbbiakban: „Közbeszerzés”).
2. Az Indítványozó és a [REDACTED] által alkotott konzorcium az UKIG-gal 2005. augusztus 17. napján megkötött építési szerződés alapján megkezdte a Projekt kivitelezését, amelynek kétmilliárd forint kötbérral biztosított átadási határideje 2007. december 15. napja volt. A Projekt megvalósítása 2007. júliusának végéig a meghatározott ütemben folyt, amikor azonban a [REDACTED] által igénybe vett alvállalkozók, név szerint az [REDACTED] a továbbiakban:

és a [REDACTED] a továbbiakban: [REDACTED]) a [REDACTED] szemben fennálló kiegyenlített követeléseikre való hivatkozással beszüntették a munkavégzést és a Projekt építési területének egy részét lezárták 2007. augusztus 1-től. A közeledő kötbérterhes átadási határidő okán nehéz helyzetbe kerülő Indítványozó annak érdekében, hogy az építési munkálatok folytatódni tudjanak 2007. október 16-án megvásárolta a [REDACTED] alvállalkozóinak [REDACTED] szemben fennálló követeléseit (a továbbiakban: „Követelésvásárlás”).

3. Az említett Követelésvásárlástól függetlenül az Indítványozó 2007. október végén egy adminisztratív tévedés folytán jogalap nélkül 47.181.414, - Ft. összeget utalt át az [REDACTED]
4. Időközben mind a [REDACTED] mind a [REDACTED] megszűnt, és előbbi 2008. szeptember 18-án, míg utóbbi 2009. január 27-én óta felszámolás alatt állt. A felszámoló mind a két esetben a [REDACTED] a továbbiakban: [REDACTED] volt.
5. Az Indítványozó álláspontja szerint a Követelésvásárlás érvénytelen volt, ezért pert indított a [REDACTED] és az [REDACTED] ellen a Fővárosi Törvényszéken (a továbbiakban: „Megtámadási per”) melynek eredményeként keresetének a Fővárosi Törvényszék 2011. szeptember 28-án jogerőre emelkedett, 22.G.40.582/2009/53 számú ítéletében részben helyt adott és az alpereseket egyetemlegesen 66.632.375, - Ft. és járulékainak megfizetésére kötelezte. Ezt követően a [REDACTED] az Indítványozó többszöri hitelezői igénybejelentése és a Megtámadási Perben született jogerős ítélet ellenére sem tüntette fel az [REDACTED] általa 2011. szeptember 30-i fordulónappal elkészített II. közbenső mérlegében az Indítványozó javára megítélt 66.632.375, - Ft. összeget, valamint 2011. november 18-án kelt levelében kifejezetten el is utasította annak nyilvántartásba vételét.
6. Ugyanígy kifejezetten megtagadta a [REDACTED] az Indítványozó által az [REDACTED] számára tévesen megfizetett 47.181.414, - Ft. összeg követelésként történő nyilvántartásba vételét, annak ellenére, hogy korábban kifogási eljárás keretében azt a Fővárosi Törvényszék kiiktatásának megfelelően vállalta.
7. A [REDACTED] mint az [REDACTED] felszámolója az előző pontokban kifejtettek szerint súlyosan jogsértő módon megtagadta az Indítványozó által szabályszerűen bejelentett hitelezői igények nyilvántartásba vételét, így az Indítványozó kénytelen volt megbízni egy ügyvédi irodát a szükséges jogi lépések megtétele céljából. Az Indítványozó a megbízott ügyvédi iroda igénybevételeivel a követeléseit nyilvántartásba vételének mellőzésével fenyegető súlyosabb károsodás elhárítása céljából számos intézkedést kellett, hogy megtegyen, így két alkalommal kifogást terjesztett elő a Fővárosi Törvényszék előtt, valamint bejelentést tett a Felszámoló és Vagyonfelügyelők Országos Egyesületénél melyek jelentős költség- és időráfordítással jártak.
8. A megtett intézkedések eredményeképpen a [REDACTED] végül nyilvántartásba vette az Indítványozó követeléseit, valamint ennek megfelelően kijavította a közbenső mérleget. Erre tekintettel a Fővárosi Törvényszék megszüntette a folyamatban lévő kifogási eljárásokat és összesen 95.250, - Ft. eljárási díjnak Indítványozó részére történő megfizetésére kötelezte a felszámolót.
9. A [REDACTED] jogellenes felszámolói magatartása miatt az Indítványozónak megfelelő szakértelemmel rendelkező jogi tanácsadókat kellett igénybe vennie a saját munkaszervezetén belül és azon kívül egyaránt, amely jelentős költségeket okozott számára. Az Indítványozónak az említettek okán EUR 670, - belső, és EUR 9.298,15 külső, tehát mindösszesen EUR 9.968,15, - jogi költsége merült fel. Ezen jogi költség a 95.250, -

Ft. eljárási díjnak megfelelő EUR 320,24, - összeggel csökkentve kiadja a felszámoló jogellenes magatartása következtében az Indítványozót ért EUR 9.647,91, - összegű kárt.

10. Miután a hosszadalmas eljárások eredményeként a [REDACTED] végül nyilvántartásba vette az Indítványozó hitelezői igényeit, az Indítványozó felhívta a [REDACTED] hogy a fentiekben kifejtettek szerinti, általa okozott károkat térítse meg részére. Mivel a [REDACTED] e költségek megfizetésétől elzárkózott, az Indítványozó fizetési meghagyásos eljárás keretében kívánta érvényesíteni igényeit, amely eljárás később perré alakult.
11. Az indítványozó az első fokon a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 28.G.301.469/2012. számon folyamatban volt eljárásban a [REDACTED] mint az [REDACTED] felszámolója által tanúsított jogellenes magatartással okozott EUR 9.647,91 összegű kárának megtérítését kérte a csödeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: „Cstv.”) 54. § (1) bekezdése, valamint a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: „Ptk.”) 339. § (1) bekezdése és 355. § (4) bekezdése alapján. Az Indítványozó rámutatott arra is, hogy mivel az Indítványozó az anyavállalata, a [REDACTED] útján, az anyavállalat székhelyétől eltérő tagállamban való letelepedés keretében jelenik meg a magyar piacon, így az ügyben a Cstv. és a Ptk. említett szabályai mellett a vonatkozó uniós joganyag vizsgálata és alkalmazása sem kerülhető meg. Ennek okán az Indítványozó hivatkozott az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: „EUMSz”) által biztosított letelepedés és vállalkozás szabadságára, valamint az annak korlátozásának tilalmát kimondó 49. cikkre, továbbá a hatékony jogvédelemnek az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: „EUSZ”) 19. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményére. Az Indítványozó előadta továbbá, hogy az ügyben a magyar jogszabályokat az uniós jogra tekintettel kell értelmezni és alkalmazni, úgy, hogy az az EUMSz és EUSZ említett rendelkezéseinek, továbbá az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: „EUB”) vonatkozó joggyakorlatának megfelelően. Annak érdekében, hogy az említettek szerint megfelelő ítélet születhessen, az Indítványozó az eljárás során többször is kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróságot, hogy forduljon előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bíróságához azzal a kérdéssel, hogy összhangban áll-e az uniós joggal egy olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a bíróság által kijelölt felszámoló alapos ok nélkül megtagadhatja a hitelezői igények nyilvántartásba vételét, majd az ennek eredményeképpen elhúzódó eljárás során, az azzal összefüggésben felmerülő költségei tekintetében a hitelező el van zárva attól, hogy e kárának megtérítését követelhesse.
12. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2012. szeptember 25-én kelt 28.G.301.469/12/8. számú ítéletével (lásd: I/4. számú melléklet) az Indítványozó keresetét – annak előzetes döntéshozatal iránti kérelmével együtt - elutasította. A bíróság ítéletében kifejtette, hogy a [REDACTED] bár valóban felróhatóan járt el, az Indítványozónak azonban nincs lehetősége arra, hogy a korábbi kifogási eljárásokban elutasított díjigényét külön peres eljárás keretében érvényesítse vele szemben. Az uniós jog vonatkozásában a bíróság álláspontja az volt, hogy a kereset a magyar jog alapján eldönthető. A bíróság azzal indokolta, hogy az Indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmének nem adott helyt, hogy a kérelem nem az uniós jog értelmezésére, hanem annak megállapítására irányult, hogy a magyar jog és kapcsolódó bírói gyakorlat nem felel meg az uniós jog alapértékeinek, erre vonatkozóan pedig nincs helye előzetes döntéshozatali eljárásnak. Az Indítványozónak a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtti eljárás kapcsán további EUR 5.000, - összegű költsége merült fel.
13. Az Indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletével szemben fellebbezett a Fővárosi Törvényszékhez (lásd: I/5. számú melléklet). Az Indítványozó fellebbezésében kifejtette, hogy a [REDACTED] nyilvánvalóan jogellenes eljárásának következményeként számos költsége merült fel, amelyek kárnak minősülnek. Ezzel összefüggésben az Indítványozó 2013. január 10-i előkészítő iratában a kapcsolódó magyar jogirodalmat

részletesen feldolgozva bemutatta, hogy a teljes kártérítés elvével összhangban a kár csökkentéséhez, illetve kiküszöböléséhez szükséges költségként felmerülő ügyvédi munkadíj és egyéb költség is érvényesíthető kárként, amennyiben az perköltségként nem térül meg. Az Indítványozó a másodfokú eljárás során részletesen bemutatta a releváns uniós jog, így az EUMSZ 49. cikkének, valamint az EUSZ 19. cikkének vonatkozó EUB gyakorlatát. Az Indítványozó álláspontja szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság az EUSZ 4. cikk 3. bekezdésében foglalt közösségi hűség elvéből eredő kötelezettségeit megsértve hagyta figyelmen kívül az uniós jogot a kapcsolódó magyar jog értelmezése során. Az Indítványozó rámutatott, hogy az EUMSZ 49. cikkében foglalt letelepedés és vállalkozás szabadságát sérti és tilos minden olyan tagállami szabályozás, amely a letelepedés szabadságának gyakorlását egy másik tagállamban honos vállalkozás számára indokolatlanul akadályozza, korlátozza vagy akár kevésbé vonzóvá teszi. Ezzel összefüggésben az Indítványozó kifejtette, hogy a magyar jogszabályok olyan értelmezése, amely alapján nincs lehetőség a felszámoló jogellenes magatartásának eredményeként felmerülő költségek kárként történő érvényesítésére, bizonyosan ellentétes a letelepedés szabadságának említett tartalmával. Az Indítványozó az említetteken túl hivatkozott az EUSZ 19. cikkének azon előírására, hogy a tagállamoknak hatékony jogorvoslati lehetőségeket kell teremteniük az uniós jog által biztosított jogok védelmének biztosítására. Az Indítványozó álláspontja szerint a felszámolóval szemben fennálló jogvitája tekintetében a közösségi jog által biztosított joga a letelepedés és vállalkozás szabadsága, amely nyilvánvalóan nem tud hatékonyan érvényesülni abban az esetben, ha a jogorvoslatok igénybevételével kapcsolatban felmerülő költségeit nagyrészt saját magának kell viselnie. Az Indítványozó hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság az uniós jogba ütközően mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az Indítványozó kifejtette továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék az EUSZ 267. cikkének (3) bekezdése értelmében köteles az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezni a magyar jog uniós joggal összhangban történő értelmezésének biztosítása céljából, mivel ítélete ellen további jogorvoslatra nincs lehetőség és a kifejtettek alapján közösségi jogi vonatkozású kérdésben kell döntenie.

14. A Fővárosi Törvényszék a fentiekben kifejtettek ellenére 4.Gf.76.028/2012/9. számú jogerős ítéletével (lásd: I/6. számú melléklet) – előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nélkül – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Törvényszék álláspontja szerint a [REDACTED] jogellenes és felróható magatartásával összefüggésben az Indítványozót a felszámolási vagyont érintően kár nem érte, így a kártérítési felelősség nem állapítható meg. Ezzel a Fővárosi Törvényszék tulajdonképpen azt mondta ki, hogy a felszámoló csak azokért a károkért tartozhat felelősséggel, amelyek a hitelezőt az adós felszámolási eljárásba bevont vagyonának csökkenése folytán érik. A Törvényszék kimondta továbbá az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem elutasítása vonatkozásában, hogy kár hiányában a kártérítési követelés nem lehet alapos, így teljes mértékben irrelevánsak az Indítványozó által feltenni kért kérdések. A Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletében 271.171, - Ft. perköltség megfizetésére kötelezte az Indítványozót, akinek ezen túl további EUR 5.000, - összegű költsége merült fel igényének Törvényszék előtti érvényesítése során.
15. Miután a Fővárosi Törvényszék, mint az indítványozó ügyében végső fokon ítélkező bíróság jogerős ítéletével uniós jogba ütközően utasította el az indítványozónak a felszámoló által okozott kár megtérítése iránti igényét, az indítványozó az EUB által az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján kimunkált feltételei alapján pert indított a Fővárosi Törvényszék ellen uniós jogsértés miatti kártérítés megfizetése iránt. Az indítványozó ebben az ügyben a felszámoló jogellenes magatartása folytán keletkezett EUR 9.647,91, - összegű, valamint az első és másodfokú eljárással összefüggésben keletkezett EUR 10.000, - és 271.171, - Ft. összegű, összesen EUR 19.647,91, - és 271.171, - Ft. összegű kárát kívánta érvényesíteni a Fővárosi Törvényszékkal szemben.

16. Az Indítványozó a 2015. november 12. napján előterjesztett kereseti és illetékes bíróság kijelölése iránti kérelmében (lásd: I/7. számú melléklet) a Fővárosi Törvényszékkel szembeni uniós jogsértés miatti kártérítési igényét, figyelemmel a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29. napján kelt összefoglaló véleményére¹, elsődlegesen a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésére alapította, az EUB által az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése alapján különösen a *Francovich*², *Brasserie du pêcheur*³ és *Köbler*⁴ ügyekben kimunkált azon felelősségi alakzat megfelelő alkalmazása mellett, amelynek alapján az Európai Unió tagállamai kártérítési felelősséggel tartoznak valamely állami szerv – ideértve különösen a végső fokon ítélező tagállami bíróságot – által magánfelek sérelmére megvalósított uniós jogsértésért. Az Indítványozó keresetét másodlagosan közvetlenül az uniós jog említett ügyekben kimunkált felelősségi alakzatára alapította. Az Indítványozó keresetlevelében bemutatta a végső fokon ítélező tagállami bíróságok uniós jogot sértő határozatai által okozott károkért való felelősség megállapításának az EUB által a *Köbler* ügyben kimunkált feltételeit, továbbá levezette, hogy a Fővárosi Törvényszék miként valósította meg jogerős ítéletével azokat.
17. A *Köbler* ügyben hozott EUB ítélet értelmében a tagállami bíróság kártérítési felelőssége megállapíthatóságának feltétele, hogy a megsértett jogszabály jogokat állapítson meg a magánszemélyek részére, a jogsértés kellően súlyos legyen, valamint, hogy közvetlen okozati összefüggés álljon fenn a tagállami kötelezettség és az elszenvedett károk között. Az első feltétel vonatkozásában az Indítványozó újfent hivatkozott az EUMSZ 49. cikke szerinti letelepedés és vállalkozás szabadságára, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, továbbá az EUSZ 19. cikke szerinti hatékony jogorvoslat biztosításának követelményére. A második feltétel vonatkozásában az Indítványozó előadta, hogy a Fővárosi Törvényszék a kellően súlyos jogsértést azáltal valósította meg, hogy annak ellenére mellőzte az EUMSZ 49. és az EUSZ 19. cikkének alkalmazását, hogy azok kellően egyértelműek és pontosak, így mind a magyar, mind az uniós jog szerint helytelenül, a vonatkozó joggyakorlattal ellentétesen értelmezte az Indítványozó hátrányára a felszámoló felelősségét és jutott hibás következtetésre. Ebben a körben az Indítványozó előadta azt is, hogy a Fővárosi Törvényszék az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján fennálló egyértelmű kötelezettsége ellenére sem kezdeményezte az EUB előzetes döntéshozatali eljárását. Az okozati összefüggés vonatkozásában az Indítványozó kifejtette, hogy az érvényesíteni kívánt kára nem merült volna fel, amennyiben a Pesti Központi Kerületi Bíróság, vagy a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a vonatkozó magyar jogszabályokat az uniós jognak megfelelően, azokkal összhangban alkalmazta volna.
18. A Székesfehérvári Törvényszék 27.P.20.957/2015/21. számú ítéletével (lásd: I/8. számú melléklet) elutasította az Indítványozó keresetét. Hiába irányult az Indítványozó keresete uniós jogsértés miatti kár megtérítésére, a Székesfehérvári Törvényszék a keresetét a Ptk. 349. §-a alapján bírálta el és arra jutott, hogy az alapperben első, valamint másodfokon eljáró bíróságok azon értelmezése, hogy a hitelezői igény felszámoló általi nem időben történő nyilvántartásba vétele nem okozott kárt a felperesnek, nem minősül mérlegelést

¹ Lásd a Kúria elnöke által felállított „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport által készített 2013. november 29-i keltű összefoglaló véleményének 65-70. oldalait.

² Lásd az EUB-nek a C-6/90. és C-9/90 számú *Andrea Francovich és Danila Bonifaci és mások kontra Olasz Köztársaság* ügyben 1991. november 19-én hozott ítélet.

³ Lásd az EUB-nek a C-46/93. és C-48/93. számú *Brasserie du pêcheur kontra Bundesrepublik Deutschland* ügyben 1996. március 5-én hozott ítélet.

⁴ Lásd az EUB-nek a C-224/01 számú *Gerhard Köbler kontra Republik Österreich* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet.

nem tűrő jogalkalmazói jogszabálysértésnek, ezáltal az eljáró bíróságok az Indítványozónak nem okoztak kárt.

19. Az Indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú ítéletével szemben fellebbezett a Fővárosi Ítéletáblához (lásd: I/9. számú melléklet), amelyben elsősorban azt kifogásolta, hogy hiába irányult keresete uniós jogsértésért való kártérítésre, az elsőfokú bíróság mégis kizárólag a Ptk. 349. §-a alapján bírálta el azt. Az Indítványozó fellebbezésében részletesen bemutatta, hogy miért és hogyan kellett volna az elsőfokon eljáró bíróságnak az uniós joggal összhangban értelmeznie a kártérítési felelősség *Köbler* ítéletben kidolgozott feltételeit.
20. A Fővárosi Ítéletábla 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítéletével (lásd: I/10. számú melléklet) helybenhagyta a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú ítéletét, és indokolásában leszögezte, hogy az Indítványozó érvelésével szemben jelen ügyben uniós jog alkalmazásának nincsen helye. A Fővárosi Ítéletábla kifejtette továbbá azt is, hogy a per eldöntése szempontjából nem releváns egyébként se, hogy az Indítványozó igényét a kártérítési felelősség uniós vagy magyar jog szerinti feltételei alapján bírálják el, mivel a *Köbler* ítéletben kifejtett és a Ptk. vonatkozó szabályozása szerinti feltételek között nincsen érdemi különbség.
21. Az Indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál a Fővárosi Ítéletábla 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítéletével szemben (lásd: I/11. számú melléklet), melyben kiemelte, hogy súlyosan téves az Ítéletábla azon álláspontja, hogy az ügy szempontjából az uniós jog nem releváns. Az Indítványozó ezzel kapcsolatban ismét kifejtette, hogy a kérdéses ügyben az egy másik tagállamban letelepedett anyavállalata, a [REDACTED] lép fel, amely rajta keresztül gyakorolhat vállalkozási tevékenységet, így az öt érintő ügyek szükségképpen uniós vonatkozásúak, amelyet az uniós joggyakorlat is alátámaszt. Az Indítványozó rámutatott, hogy súlyosan téves az Ítéletábla azon megállapítása is, amely szerint az ügyben nincs jelentősége annak, hogy az Indítványozó igényét a kártérítési felelősség uniós vagy magyar jog szerinti feltételei alapján ítélik meg, mivel azok között nincsen érdemi különbség. Az Indítványozó kifejtette, hogy a jogvitát kizárólag az uniós jog alapján, és azon belül a *Köbler* ítéletben meghatározott feltételek szerint kell elbírálni, továbbá számos EUB döntésre hivatkozással bemutatta azt is, hogy az uniós jog külön fogalomrendszerrel és értelmezési elvekkel rendelkezik, melyeket nem lehet a nemzeti jogból eredő tartalommal megtölteni. Ennek megfelelően a *Köbler* ítélet feltételeit sem lehet a magyar jog alapján értelmezni és megítélni.
22. Az Indítványozó rámutatott továbbá, hogy nem helytálló a Fővárosi Ítéletábla azon megállapítása sem, amely szerint perköltség és kártérítés viszonyát az uniós jog nem rendezi, és kifejtette, hogy az uniós jogi teljes kártérítés elve alapján nem képviselhető olyan álláspont, melynek értelmében a felszámoló jogellenes magatartása folytán bekövetkezett, eljárási költségekben meg nem térült károk nem érvényesíthetők kártérítésként. Az Indítványozó különösen a 2018. március 21-i keltű előkészítő iratában részletesen bemutatta az EUB-nek az ügyvédi költségekkel, valamint a perköltség és a kártérítés viszonyával kapcsolatos gyakorlatát (lásd I/12. számú melléklet). Az Indítványozó utalt rá, hogy mind a magyar, mind az uniós jog alapján érvényesíthetők kárként a bíróság előtti jogérvényesítési költségek, így szemben a Fővárosi Ítéletábla érvelésével éppen a Csódtv. 54. §-a értelmezésének van jelentősége, még pedig abban a vonatkozásban, hogy a jogérvényesítési költségek érvényesíthetőek-e a felszámolóval szemben abban az esetben, ha a felszámolási vagyon nem csökkent.
23. Az Indítványozó a felülvizsgálati kérelmében az eljárás korábbi szakaszaiban indítványozott kérdéseinek túl további két előzetes döntéshozatali kérdés előterjesztését

indítványozta, egyrészt a jogérvényesítési költségek kárként történő érvényesítése, másrészt a fióktelepi működés uniós jogi vonatkozásai kapcsán.

24. A Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítéletével (lásd: I/13. számú melléklet) helybenhagyta a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét. A Kúria ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az Indítványozó felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott olyan uniós jogszabályra, amely alapjául szolgálhatna keresetének, továbbá a sérelmezett ítélet a letelepedési jogát és szabad szolgáltatásnyújtását sem korlátozta. A Kúria álláspontja szerint az Indítványozó által hivatkozott letelepedési jog és szolgáltatásnyújtás szabadsága nem hozható összefüggésbe az eljárási költségek viselésével, továbbá az Indítványozó esetében a hatékony jogorvoslat követelménye is mindvégig teljesült, mivel megfelelő jogvédelmet kapott a felszámolóval szemben. A Kúria kifejtette, hogy a Ptk. szabályai nem tartalmaznak eltérő feltételeket a kártérítési felelősség vonatkozásában, mint a *Köbler* ítéletben foglaltak, így az Indítványozó nem volt elzárva az igényérvényesítéstől. A Kúria az említetteken túl leszögezte, hogy a jogvitát annak okán is a Ptk. rendelkezései alapján kellett elbírálni, mivel a bírósági jogkörben okozott károkért való felelősségről az uniós jog nem rendelkezik, továbbá azt is, hogy a kereset tárgyát képező ítélet jogsértést nem valósított meg.
25. Az Indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kérelmét a Kúria azzal az indokkal utasította el, hogy az ügyben nincs uniós tényállási elem, így nem merült fel az érdemi határozat meghozatalához szükséges uniós jog értelmezésére irányuló kérdés sem.
26. A Kúria döntését követően az Indítványozó 2019. október 7. napján perújítási kérelmet (lásd: I/14. számú melléklet) terjesztett elő a Székesfehérvári Törvényszéken a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú jogerős ítéletével szemben, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által meghozott Pfv. III.22.500/2017/7. számú ítéletre figyelemmel és kérte a Székesfehérvári Törvényszéket, hogy a jogerős ítéletet a Kúria ítéletére is kiterjedő hatállyal helyezze hatályon kívül és hozzon a jogszabályoknak megfelelő ítéletet. Perújítási kérelmében az Indítványozó kifejtette, hogy mivel perújítás a jogvitát véglegesen eldöntő határozattal szemben terjeszthető elő, ezért annak tárgyát a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete képezi, a felülvizsgálati ítélet indokaival módosított tartalom szerint, lévén a Kúria a jogerős ítéletet eltérő indokolással tartotta fenn hatályában.
27. Perújítási kérelmének alapjául az Indítványozó az EUB időközben meghozott C-620/17. számú előzetes döntését,⁵ amelyet az EUB C-362/18 számú végzése minden tekintetben megerősített (lásd: I/15. számú melléklet), valamint az Indítványozó által az eljárás folyamán hivatkozott, de mind a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla által figyelmen kívül hagyott uniós joggyakorlatot és az annak körében hivatkozott EUB döntéseket jelölte meg.
28. A C-620/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás egy a szintén az Indítványozó részvételével zajló per során a Székesfehérvári Törvényszék előterjesztése alapján indult azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy meg kell-e engedni a perújítást egy olyan jogerős döntéssel szemben, amelyet a tagállami bíróság releváns EUB ítéletek figyelmen kívül hagyásával hozott meg. A C-620/17 számú előzetes döntéshozatali eljárásban az EUB 2019. július 29-én hozott ítéletet, amelyben kimondta, hogy ha „*az alkalmazandó belső eljárási szabályok lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy visszavonjon egy jogerőre emelkedett ítéletet annak érdekében, hogy az ezen ítélet nyomán kialakult helyzetet összeegyeztethetővé tegye egy korábbi jogerős nemzeti bírósági határozattal, amelyről az említett ítéletet hozó bíróságnak és az ítélet alapjául szolgáló eljárásban részt vevő feleknek már tudomásuk volt, e lehetőségnek – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével összhangban – ugyanazon feltételek mellett érvényesülnie kell*”

⁵ Lásd az EUB C-620/17. számú ügyben hozott ítéletét

annak érdekében, hogy a helyzetet a Bíróság valamely korábbi ítélete által értelmezett uniós joggal tegyék összeegyeztethetővé.⁶ A C-620/17 számú előzetes döntés értelmében tehát, amennyiben egy tagállam joga megengedi a perújítást az eljárás során figyelmen kívül maradt, az ügy szempontjából releváns jogerős ítélet vagy alkotmánybírósági határozat alapján, úgy ezt meg kell engedni abban az esetben is, ha releváns EUB döntést hagyott figyelmen kívül az eljáró bíróság. Az EUB ezen előzetes döntésében kimondta továbbá azt is, hogy ellentétes az uniós joggal az a szabályozás, amely a végső fokon eljáró nemzeti bíróság uniós jogot sértő határozatával okozott károk vonatkozásában kizárja a megtéríthető károk köréből azon költségeket, amelyek valamely félnél felmerültek.

29. Az Indítványozó külön hangsúlyozta, hogy bár a C-620/17 számú előzetes döntés alapjául szolgáló ügyben egy olyan ítélet elleni perújításról volt szó, amely az ezen ítélet alapjául szolgáló eljárás keretében hozott előzetes döntést követően emelkedett jogerőre, e döntés rendelkező része azonban nem tesz különbséget a perújítás megengedhetősége tekintetében a között, hogy az adott ügyben született, vagy egy másik eljárás keretében meghozott EUB döntésről van-e szó.
30. Az Indítványozó a C-620/17 számú előzetes döntéshozatali ítélet kapcsán bemutatta, hogy mivel a magyar jog mind figyelmen kívül maradt jogerős ítéletekre, mind alkotmánybírósági határozatokra tekintettel lehetővé teszi a perújítást, így azt hasonlóképpen az EUB ítéletei vonatkozásában is meg kell engedni. Az Indítványozó külön kitért rá, hogy a Pp. 260. § (1) bekezdése nem tesz különbséget abban a tekintetben, hogy a perújítás alapjául szolgáló jogerős ítélet ténykérdést vagy jogkérdést dönt-e el, így ez sem lehet akadálya annak, hogy az EUB ítéletére tekintettel is helye legyen perújításnak a jogerős ítélet és az uniós jog összhangjának megteremtése céljából.
31. Az Indítványozó kifejtette, hogy az eljárás során számos ítéletre hivatkozva, részletesen bemutatta az EUB vonatkozó gyakorlatát, köztük annak azon megállapításait tartalmazó döntéseit, amelyek értelmében az eljárási költségek megtérítése szorosan összefügg az uniós alapszabadságokkal, ezen ítéleteket azonban az eljáró bíróságok nem értékelték. Ahogyan azt egyébként ítéletének indoklásában – szemben a Fővárosi Ítéletével - a Kúria is megállapította, az Indítványozó, mint fióktelep, nem önálló jogi személyiség, hanem külföldi anyavállalatának jogképességgel rendelkező szervezeti egysége, amely az EUB Indítványozó által bemutatott joggyakorlata tükrében határon átnyúló elemnek minősül, így szükségszerűen uniós relevanciája van az ügynek. Az említettek ellenére az eljáró bíróságok álláspontja az volt, hogy az eljárási költségek és a kártérítés viszonyára nincs uniós szabályozás, így nem vették figyelembe a hivatkozott EUB joggyakorlatot, továbbá a Kúria kifejezetten ki is mondta, hogy az EUB C-620/17 számú előzetes döntéshozatali eljárás keretében meghozatalra kerülő ítéletét nem fogja figyelembe venni.
32. Az Indítványozó a kifejtettek fényében előadta, hogy az általa az eljárás során időben hivatkozott EUB joggyakorlat a C-620/17 számú előzetes döntés alapján egy tekintet alá kell, hogy essen a jogerős bírósági határozatokkal, és mivel azok elbírálása számára kedvezőbb döntést eredményezhetett volna, engedélyezni kell a perújítást. Az Indítványozó előadta továbbá, hogy a perújítási kérelem előterjesztésére a Pp. 261. § (1) bekezdésében előírt hat hónapos határidőt megtartotta, mivel azt jelen esetben a Kúria ítéletének kézbesítésétől kell számítani annak okán, hogy a jogvitát véglegesen lezáró döntés tartalma a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria eltérő indokolása nyomán alakult ki.
33. Az Indítványozó perújítási kérelmét a Székesfehérvári Törvényszék, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant, 26.P.20.293/2019/10. számú jegyzőkönyvbe foglalt végzésével

⁶ EUB C-620/17. számú ítélet rendelkező részének utolsó mondata

(lásd: I/2. számú melléklet) érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A Székesfehérvári Törvényszék azzal indokolta döntését, hogy az Indítványozó a perújítási kérelmét elkésztetten terjesztette elő, mivel az arra nyitva álló Pp. 261. § (1) bekezdésében foglalt hat hónapos határidőt álláspontja szerint a Fővárosi Ítéletábrla 5.Pf.20.282/2017/5/II. számú ítéletének a kézbesítésétől, tehát 2017. május 30. napjától kell számítani. A Székesfehérvári Törvényszék álláspontja szerint a kérelem elkészttségének tényén az sem változtat, hogy az Indítványozó az EUB C-620/17 számú előzetes eljárásban meghozott ítéletére, valamint a C-362/18. számú végzésére hivatkozik, mivel annak meghozatalát megelőzően sem volt elzárva attól, hogy perújítási kérelmet terjesszen elő akár uniós jogi érvelésre, akár EUB ítéletekre figyelemmel. A Székesfehérvári Törvényszék hozzáteszi továbbá, hogy az Indítványozó perújítási kérelme egyébként sem tartalmaz olyan EUB ítéletekre történő hivatkozást, amelyeket ne bíráltak volna el az eljárás során ítélező bíróságok.

34. Az Indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.20.293/2019/10. számú jegyzőkönyvbe foglalt végzésével szemben 2020. március 10-én fellebbezett Győri Ítéletábrlához (lásd: I/16. számú melléklet). Az Indítványozó fellebbezésében újfent kifejtette, hogy jelen esetben a perújításra előírt határidő a Kúria döntésétől számítandó, mivel az bár hatályában fenntartotta a Fővárosi Ítéletábrla ítéletét, azonban módosított indokolással, többek között annak vonatkozásában, hogy elismerte a fióktelepi működés határon átnyúló jellegét. Az említetteken túl a felülvizsgálati ítélet azáltal is eltér a Fővárosi Ítéletábrla ítéletétől, hogy a Kúriának a felülvizsgálati eljárása keretében vizsgálnia kellett a C-620/17, valamint a C-362/18. számú előzetes döntéshozatali eljárást is. Az Indítványozó kifejtette továbbá, hogy téves a Székesfehérvári Törvényszék azon állítása, hogy az Indítványozó az EUB C-620/17 számú ítélete előtt sem volt elzárva a perújítás lehetőségétől, mivel a magyar bíróságok körében elterjedt egy olyan, a jogszabályokból nem levezethető nézet, hogy EUB döntésekre hivatkozással nem megengedett a perújítás. Az EUB a C-620/17 számú ítéletében mondta ki első ízben – majd azt C-362/18 számú végzésével⁷ megerősítette – a magyar eljárásjog vonatkozásában, hogy figyelmen kívül hagyott EUB döntésekre tekintettel is lehetőséget kell biztosítani a perújításra. Fellebbezésében az Indítványozó kifejtette továbbá, hogy téves az elsőfokú végzést hozó bíróság azon álláspontja, hogy az Indítványozó nem állított nívumot, valamint az is, hogy az ügynek ne lenne uniós relevanciája. Fellebbezésében az Indítványozó kezdeményezte, hogy a Győri Ítéletábrla az EUMSz 267. cikk 3. bekezdése alapján terjessze az ügyet az EUB elé előzetes döntéshozatalra a fióktelepet megillető alapszabadságok tartalmával, az eljárási költségek mértékével és megtérítésével, továbbá az EUB ítéletekre tekintettel való perújítás megengedésének szükségességével kapcsolatban.

35. A Győri Ítéletábrla Pkf.IV.25.179/2020/9. számú másodfokú végzésével (lásd: I/3. számú melléklet) a Székesfehérvári Törvényszék elsőfokú végzését ugyan eltérő indokolással, de eredményében helybenhagyta, továbbá az Indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította, és ezzel együtt az Indítványozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét is elutasította azzal, hogy az a perújítás tárgyában történő döntéshozatal szempontjából szükségtelen.

Összefoglalva

36. Az Indítványozó egy olyan kárt kívánt a magyar jog által elismert teljes kártérítés elvével összhangban megtéríttetni, amely amiatt érte, mert egy felszámolási eljárásban a felszámoló vétkes kötelezettségzegésének következményeit kellett elhárítania és az ehhez szükséges jogi szaktudást valamint törvényes eljárásokat igénybe vennie.

⁷ Lásd az EUB C-362/18 számú végzése

37. Az eljárás során a magyar bíróságok ezt az igényt a magyar jog előírásaira hivatkozva elutasították, és az eljárási költségek formájában jelentkező valós kiadásoknak csupán egy töredékét ismerték el. A magyar bíróságok elutasították az Indítványozó azon többszörösen is előterjesztett indítványát, hogy ebben a kérdésben (tehát az eljárási költségeknek kárként történő érvényesíthetőségének tárgyában) az Európai Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzenek. Tették mindezt annak ellenére, hogy az Indítványozó felperesként minden esetben alaposan, tankönyvszerű részletességgel bemutatta a kérdés uniós jogi összefüggéseit.
38. A magyar bíróságok helytelen és az uniós jogba ütköző jogalkalmazását megerősítette az Európai Bíróságnak az Indítványozó részvételével folyó, C-620/17. számú ügyben hozott ítélete valamint a C-362/18 sz. ügyben hozott végzése, ugyanis ebben az Európai Bíróság egyértelműen kimondta, hogy az uniós joggal ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely általában kizárja a megtéríthető károk köréből az eljárási költségek és kiadások formájában felmerülő károkat.
39. Az Európai Bíróság az Indítványozó részvételével folyó C-620/17. számú ügyben hozott ítéletében kimondta: az uniós jog szerint meg kell engedni a perújítást egy tagállami bíróság által hozott olyan jogerős ítélettel szemben, amelyet a tagállami bíróság egy az ügy szempontjából releváns EUB ítélet figyelmen kívül hagyásával hozott meg, ha a jogerő áttörését a tagállami jog lehetővé teszi, és a jogerő áttörésére az Európai Bíróság ítéleteivel analóg alkotmánybírósági határozatok kapcsán erre mód van. Ezt megerősítette az Európai Bíróság a C-362/18 sz. ügyben hozott végzése is, sőt kimondta azt is, hogy ez arra az esetre is vonatkozik, amikor a Bíróság egy másik ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján hoz ítéletet.⁸
40. Erre tekintettel az Indítványozó perújítási kérelemmel élt, amelyet azonban az uniós jog követelményeire tekintet nélkül utasított el a Székesfehérvári Törvényszék (lásd: I/2. számú melléklet) és a Győri Ítéltábla (lásd: I/3. számú melléklet). Az Indítványozó szerint ez a tisztességes eljáráshoz, valamint a hatékony jogorvoslathoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII cikkében rögzített jogát sérti.

II. Az alkotmányjogi panasz befogadhatósága

Jelen alkotmányjogi panasz teljesíti a befogadhatóság követelményeit.

41. a) A Tisztelt Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a és 43. §-ának (1) bekezdése alapozza meg.
42. b) A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés a Székesfehérvári Törvényszék 2020. február 24-én kelt 26.P.20.293/2019/10. számú jegyzőkönyvbe foglalt végzése (továbbiakban: „**Elsőfokú Végzés**”; lásd I/2. számú melléklet), valamint az ez elleni fellebbezés tárgyában a Győri Ítéltábla által hozott Pkf.IV.25.179/2020/9. számú, 2020. július 17. napján kelt végzés (a továbbiakban: „**Másodfokú Végzés**”; lásd I/3. számú melléklet).
43. c) A jelen alkotmányjogi panasszal támadott Elsőfokú és Másodfokú Végzéshez vezető eljárásokban az Indítványozó peres fél volt, a végzések közvetlenül kötelezettséget állapítanak meg rá nézve, így tehát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (2) bekezdése alapján az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezetnek tekintendő.

⁸ C-362/18 sz. ügy, 67. pont.

44. d) Az Indítványozó valamennyi jogorvoslati lehetőségét kimerítette, tehát az Indítványozó teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltételeket. A jelen alkotmányjogi panasz a Győri Ítéltábla jogerős Másodfokú Végzése ellen is irányul. Az Indítványozó ennek kapcsán hivatkozik az Alkotmánybíróság ügyrendjének 32. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely alapján az „Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjában, 27. § b) pontjában és 56. § (2) bekezdésében foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi”. Ugyanezt erősíti meg az Alkotmánybíróság 3171/2016. (IX. 13.) AB végzése is (Indokolás [15]).
45. e) Az alkotmányjogi panaszt az Indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjeszti elő, tekintettel arra, hogy jogi képviselője a másodfokú végzést 2020. szeptember 14-én vette kézhez. Az ettől számított 60. nap 2020. november 13. napja.
46. f) Amint az alábbi III. pontban részletesen kifejtése kerül, a támadott végzések megsértette az Indítványozónak az Alaptörvény E) cikke fényében értelmezendő XXVIII. cikke (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, valamint ezzel összefüggésben megvalósította az Alaptörvény 28. cikkben meghatározott, a jogértelmezéssel és az indoklással összefüggő jogelvek sérelmét, továbbá az Alaptörvénynek szintén az Alaptörvény E) cikk fényében értelmezendő XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslatihoz fűződő jogát, figyelemmel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (a továbbiakban: „Egyezmény”) 6. cikkének és 13. cikkének rendelkezéseire is.
47. g) Az Abtv. 29. §-a értelmében a jelen Indítványban állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, annak hiányában ugyanis az Indítványozó keresetének helyt kellett volna adni.

III. Az Alaptörvényben biztosított jog megsértésnek részletes indokolása

A. Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletének figyelmen kívül hagyása, a tisztességes eljáráshoz és a hatékony jogorvoslatihoz való jog sérelmét jelentő mulasztás

48. Az Indítványozó meggyőződése szerint, ha a tagállami bíróságok nem követik az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatát, vagy annak teljes érvényesülését egy túlhajtott formalizmussal akadályozzák, lényegében kiüresítik a hatékony jogorvoslatihoz és a tisztességes eljáráshoz való jogukat (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés) az uniós tagságból fakadó követelmények fényében értelmezett (Alaptörvény E) cikk) számos aspektusát, és ezen keresztül az Alaptörvénynek a jogértelmezésre irányadó 28. cikkelyének rendelkezéseit is. A Tisztelt Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában rögzítette, hogy az „Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek”.⁹ Mivel az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a „bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”, a bíróságok kötelesek az Alaptörvény E) cikke szerinti, Magyarország uniós tagságából fakadó követelményeket is

⁹ 23/2018. (XII. 28.) AB Indokolás [26]

figyelembe venni. Ennél fogva az uniós jog követelményeivel konform jogértelmezés egyben része az Alaptörvény 28. cikkének, és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogvédelemhez való jognak is.

49. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott határozatában a Györi Ítéletábrla excesszív formalizmusával kiüresítette az Európai Unió Bíróságának C-620/17. számú ítéletében, valamint C-362/18. számú végzésében foglalt, az EUMSZ 267. cikke alapján a tagállamokra kötelező jogértelmező határozatát, aminek joghatása végeredményben arra vezetett, hogy a kereseti kérelmet teljes egészében nem bírálta el, és ennek következtében **a hatékony jogorvoslathoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot is sértő, contra constitutionem határozat született.**
50. Az uniós jog az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszesség,¹⁰ amely alkalmazási elsőbbséggel bír a hazai jogalkotó által alkotott belső joggal szemben.¹¹ Ebből következően az uniós jog előírásai jogszabályoknak tekintendők. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kimondta, hogy „[a]z a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.”¹²
51. Ezen túlmenően a Tisztelt Alkotmánybíróság maga állapította meg, hogy az **Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az EUB gyakorlatára**¹³ is és kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unió belüli alkotmányos párbeszédet,¹⁴ továbbá elismerte, hogy amennyiben az Európai Unió Bírósága előtt egy eljárás folyamatban van, akkor annak eldöntéséig a saját eljárását fel kell függesztenie.¹⁵ Ezzel lényegében azt mondta ki a Tisztelt Alkotmánybíróság, hogy tiszteletben kell tartania az Európai Unió Bíróságának hatáskörét, és döntéseit, vagyis azt, hogy bizonyos kérdésekben az Európai Unió Bírósága a törvényes bíró.¹⁶ Ha ez a követelmény igaz az Alkotmánybíróságra, amely az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve (Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés), akkor még inkább igaznak kell lennie (*a maiore ad minus*) a rendes bíróságokra is. Mivel tehát az EUMSZ. 267. cikke alapján az Európai Unió Bírósága törvényes bírónak tekinthető, a bíróságoknak tiszteletben kell tartaniuk az Európai Unió Bíróságának döntéseit, és azokat teljes mértékben végre kell hajtaniuk.
52. Ugyanezt a követelményt fogalmazta meg Bobek Főtanácsnok is: „az uniós jog természetében rejlő követelményekkel összeegyeztethetetlen lenne valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási, vagy bírósági gyakorlat, amely csökkentené az uniós jog tényleges érvényesülését azáltal, hogy megfosztja az uniós jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot azon jogtól, hogy már az alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megtehessen annak érdekében, hogy az uniós normák teljes hatékonyságának esetleges akadályát képező nemzeti jogszabályi rendelkezéseket félretegy”.¹⁷ Az előzetes döntéshozatali eljárás hatékonyságának követelményéből fakad Bobek Főtanácsnok következő megállapítása is: „Mindazonáltal, ami nyilván semmi esetre sem engedhető meg, az az, hogy a korlátozó nemzeti rendelkezések mechanikus alkalmazása folytán a Bíróság

¹⁰ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [20]

¹¹ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]

¹² 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23], megerősítve 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28].

¹³ 3199/2018 (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [2], 3200/2018 (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [2].

¹⁴ 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat.

¹⁵ 3199/2018 (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [2], 3200/2018 (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [2].

¹⁶ Ahogy ezt a magyar jogirodalom már régen megállapította, ld. OSZTOVITS ANDRÁS: Jogharmonizációs délibáb - megjegyzések a 2003. évi XXX. törvényhez, Európai Jog, 2003/5., 21-27. o.; BLUTMAN LÁSZLÓ: Az Alkotmánybíróság és az előzetes döntéshozatali eljárás, Közjogi Szemle, 2015/4., 1-8. o. Ezzel összhangban áll a német gyakorlat is: JÖRG BERKEMANN: Verfassungsbeschwerde bei unterlassener EuGH-Vorlage, Deutsches Verwaltungsblatt 2019, 333-344

¹⁷ Bobek Főtanácsnok Indítványa a C-620/17 sz. Hochtief ügyben, 65. pont.

ítéletének nemzeti szinten történő végrehajtása a közismert 22-es csapdájává váljon, melyben senki sem vállalja a felelősséget a Bíróság előzetes döntéshozatali határozata hatékony végrehajtásának biztosításáért. Ebből következik, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és az EUMSZ 267. cikk megköveteli a Bíróságtól korábban kért előzetes döntéshozatali határozatot végrehajtó nemzeti bíróságtól, hogy **teljes körűen végrehajtsa az e határozatban foglalt iránymutatást**. Ha a Bíróság iránymutatásának végrehajtása bizonyos olyan típusú vagy olyan hatáskörbe tartozó értékelés elvégzését igényli, amelyet rendszerint nem a szóban forgó, kérdést előterjesztő bíróság végez el, e bíróság köteles vagy figyelmen kívül hagyni az e tekintetben a hatáskörét korlátozó nemzeti eljárási szabályokat, vagy a határozatot hatályon kívül helyezni és visszautalni az ügyet a megfelelő bírósági vagy akár közigazgatási szintre, ahol az ilyen értékelés teljeskörűen elvégezhető”.¹⁸ (kiemelés tőlünk)

53. Ha a tagállami bíróságok az előzetes döntéshozatali eljárás során meghozott iránymutatást nem tartanák tiszteletben, akkor elveszítené az értelmét az előzetes döntéshozatali eljárás maga, mindez pedig csorbítaná a hatékony jogorvoslatot és a törvényes bíróhoz való jogot. Ugyanez a helyzet a jelen esetben is, hiszen az előzetes döntéshozatalra irányuló kérelmek elutasításával nem születhetett meg ebben az eljárásban az ítélet, amelyet az Európai Bíróság az Indítványozó részvételével folyó másik eljárásokban meghozott, amelynek ugyan a jelen eljárásban is irányadónak kellene lennie, de az ebben foglaltakat az eljáró bíróságok érdemben nem vették figyelembe, ami csorbítja a hatékony jogérvényesítést, és ezen keresztül természetesen az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált hatékony jogorvoslatához, valamint az Egyezmény 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslatához való jogot.
54. Mielőtt részletesen bemutatnánk azt, hogy miért és mennyiben hagyta teljes mértékben figyelmen kívül a Győri Ítéletábrla az Európai Unió Bíróságának ítéletét, szükséges hangsúlyozni az **Emberi Jogok Európai Bíróságának újabb gyakorlatát is**. Az utóbbi években egyre többször döntött az *Emberi Jogok Európai Bírósága is arról, hogy az előzetes döntéshozatalra bocsátás elmaradása sértheti az eljárás tisztességességét és a törvényes bíróhoz való jogot*.¹⁹ Ez akkor állapítható meg, ha az elutasításra annak ellenére került sor, hogy az alkalmazandó szabályok nem engednek kivételt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése alól; az elutasítást a szabályok által meghatározottakon kívüli okokra alapozzák; vagy az elutasítást nem indokolják meg megfelelően, a vonatkozó szabályokkal összhangban.²⁰ Az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése arra mindenképpen jogalapot teremt, hogy az előzetes kérdés elutasítása ne legyen önkényes,²¹ vagyis az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában kimunkált elveken nyugodjon,²² és azt az eljáró bíróság kellőképpen indokolja meg. **Az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének nem lenne értelme akkor, ha az annak eredményeképpen meghozott döntést a tagállami bíróságok figyelmen kívül hagyhatnák**, hiszen ez eredményében ugyanoda vezet, mint az előzetes döntéshozatal mellőzése, vagyis pusztán formalitáshoz a lényegi tartalom nélkül, ami nem értékelhető másként, mint a törvényes bíróhoz való jog megsértéseként. A jogerős és kötelező bírósági határozatok végrehajtása általánosságban az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésének hatálya alá tartozik, mint a „**bírósághoz való jog**” integráns része,²³ hiszen ha ez másképpen lenne, akkor a 6. cikk (1) bekezdésének előírásai meg lennének fosztva

¹⁸ Bobek Főtanácsnok Indítványa a C-620/17 sz. Hochtief ügyben, 76-77 pontok.

¹⁹ EJEB *Ullens de Schooten és Rezabek kontra Belgium* (App. no. 3989/07 and 38353/07).

²⁰ EJEB *Ullens de Schooten és Rezabek kontra Belgium* (App. no. 3989/07 and 38353/07), §§ 60-62. megerősítve *Baydar kontra Hollandia* (App. no. 55385/14), § 24.

²¹ EJEB *Canela Santiago kontra Spanyolország* (App. no. 60350/00); *Baydar kontra Hollandia* (App. no. 55385/14).

²² EJEB *Baydar kontra Hollandia* (App. no. 55385/14), §§ 25-29.

²³ EJEB *Hornsby kontra Görögország* (App. no. 18357/91.); *Scordino kontra Olaszország* (no. 1) [GC] (App. no. 36813/97)

minden hatékonyságuktól.²⁴ Ennek az elvnek nyilvánvalóan alkalmazandónak kell lennie az előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatokra is, amelyek az előzetes döntéshozatalra feltett kérdés tekintetében kötelezőek az azt előterjesztő bíróságra. Ez a következtetés megint csak egybevág azzal a követelménnyel, hogy a tagállami bíróságoknak teljes mértékben végre kell hajtani az előzetes döntéshozatali eljárás eredményeképpen megszületett határozatot.

55. A jelen eljárásban lényegében két uniós jogi iránymutatást negligáltak a tagállami, jelen esetben magyar bíróságok:

a) az egyik az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére irányuló, az EUMSZ 267. cikkéből fakadó kötelezettség vétkes elmulasztása, hiszen az Indítványozó előzetes döntéshozatalra irányuló olyan kérelmet terjesztett elő, amelyben foglalt kérdést tartalmilag az Európai Bíróság C-620/17. sz. ítélete valamint a C-362/18 sz. végzése az Indítványozó javára döntött el, a kérdés előterjesztését ugyanakkor a magyar bíróságok a konkrét eljárásban megtagadták;

b) a másik pedig a C-620/17. számú ítélet (illetve az ezt tartalmilag megerősítő, valamint részlegesen kiterjesztő értelmű C-362/18 sz. végzés²⁵), amely azt tisztázta, hogy milyen módon orvosolandó az a helyzet, ha a tagállami bíróságok az Európai Unió Bíróságának ítéleteit **nem teljes körűen, szelektíven, vagy csak pro forma** alkalmazzák.

56. Ad a) Az Indítványozó kezdettől fogva hangsúlyozta a magyar bíróságok előtt, hogy a felszámoló vétkes köteleességszegése miatti elszenvedett hátrányait csak külön eljárással tudta kijavítani, amivel kapcsolatban eljárási költségei merültek fel. Az Indítványozó azon az állásponton is volt, hogy ha egy eljárással felmerülő valós költségek nem érvényesíthetők teljes egészükben, hanem azoknak csak egy töredéke, akkor ezek a *Dassonville* formula értelmében olyan jellegű szabályozásnak tekintendők, amelyek kevésbé vonzóvá teszik az EU alapító szerződéseivel által garantált szabadságok élvezését, és ennél fogva közvetve akadályozhatják azok gyakorlását. Erre tekintettel az Indítványozó az eljárás minden fázisában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta, ami az Európai Bíróság C-620/17. sz. ítéletében valamint a C-362/18 sz. végzésében foglaltak alapján egyértelműen megalapozott lett volna. Mindazonáltal ennek a magyar bírói fórumok nem tettek eleget, amivel nem csupán az EUMSZ 267. cikkében foglalt kötelezettségüket szegték meg, de egyben elmulasztották az ügy teljes terjedelemben való kivizsgálását is. Ennek összefüggésében hívja fel a figyelmet az Indítványozó az Alkotmánybíróság 24/2018. (XII. 28.) AB határozatára, amely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdéséből, és különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából az következik, hogy a kereseti kérelmeket érdemben meg kell vizsgálni. Ellenkező esetben ugyanis sérül az Indítványozónak az Alaptörvényben rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból közvetlenül következő azon joga, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogokat és köteleességeket érdemben elbírálja.

57. Ad b) Mivel az alapeljárásban (ahogy az később az Európai Bíróság C-620/17. sz. ítélete valamint a C-362/18 sz. végzése alapján egyértelművé is vált) egy jelentős uniós jogi

²⁴ Burdov kontra Oroszország (App. no. 59498/00), § 34.

²⁵ Ebben a végzésében az Európai Bíróság kimondta azt is, hogy a C-620/17. sz. ügyben megfogalmazottak arra az esetre is vonatkoznak, amikor a Bíróság egy másik ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban hoz ítéletet, EUB C-362/18. sz. végzés, 67. pont.

kérdés figyelmen kívül és elbírátlanul maradt, felmerült, hogy milyen módon lehet ezt a mulasztást orvosolni. Mivel egy, a jogvita kimenetelére alapvető befolyással bíró, de el nem bírált kérdésről volt szó, az Indítványozó logikusan és az alkalmazandó perjogi szabályokkal összhangban kérte a perbe vitt kérdések újratárgyalását az erre rendelkezésre álló jogintézmény, a perújítás formájában. A régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja szerint ugyanis a jogerős ítélet ellen perújításnak van helye, ha a fél olyan tényre vagy bizonyítékra, illetőleg jogerős bírósági határozatra hivatkozik, amelyet a bíróság a perben nem bírált fel, feltéve, hogy az – elbírálás esetén – reá kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna. Jelen esetben kétségtelen, hogy volt ilyen tény (hiszen az adott kérdés megvizsgálását és az előzetes döntéshozatalt a bíróságok következetesen elutasították), amit az Európai Unió Bírósága egy végzésében is megerősített, sőt kimondta azt is, hogy a C-620/17 sz. ügyben megfogalmazottak arra az esetre is vonatkoznak, amikor a Bíróság egy másik ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján hoz ítéletet²⁶. Tehát az el nem bírált tény létét az Európai Unió Bíróságának határozata erősíti meg. Az Indítványozónak a jogi szakirodalmi álláspontra támaszkodó²⁷ álláspontja az volt, hogy a perújításra okot adó határozatok körébe beletartozik az Európai Unió Bíróságának ítélete is, ha az abban foglaltakat a magyar bíróságok nem vették figyelembe.

58. Az EUB előtti C-620/17. sz. előzetes döntéshozatali eljárás, mint a kölcsönös tiszteleten alapuló párbeszéd eszközének tárgya pontosan az a kérdés volt, hogy milyen módon tehető jóvá az, ha a tagállami bíróságok az előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott EUB ítéletet nem hajtják végre teljes mértékben (ami egyben a hatékony bírói jogvédelem követelményébe is ütközik). Az előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló indítványában a Székesfehérvári Törvényszék példamutató módon igyekezett azt a kérdést tisztázni, hogy egy közbeszerzési vonatkozású ügyben az uniós jog, és így elsősorban az Európai Unió Bírósága ítéleteiben foglalt követelményeinek figyelmen kívül hagyása perújítási okként fogadható-e el, azon az alapon, hogy az EUB ítélet az ügy szempontjából releváns el nem bíralt körülményként értékelendő.²⁸
59. Az EUB a Székesfehérvári Törvényszék előterjesztése alapján a C-620/17. sz. ügyben világosan megállapította, hogy *„ha [...] az alkalmazandó belső eljárási szabályok lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy visszavonjon egy jogerőre emelkedett ítéletet annak érdekében, hogy az ezen ítélet nyomán kialakult helyzetet összeegyeztethetővé tegye egy korábbi jogerős nemzeti bírósági határozattal, amelyről az említett ítéletet hozó bíróságnak és az ítélet alapjául szolgáló eljárásban részt vevő feleknek már tudomásuk volt, e lehetőségnek – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével összhangban – ugyanazon feltételek mellett érvényesülnie kell annak érdekében, hogy a helyzetet a Bíróság valamely korábbi ítélete által értelmezett uniós joggal tegyék összeegyeztethetővé.”*²⁹
60. Látható tehát, hogy az uniós jog ugyan nem követeli meg a perújítás intézményesítését a tagállami jogokban, ugyanakkor azonban, ha a tagállami jogban ismert ez a jogintézmény, akkor azt analóg módon kell alkalmazni úgy a belső jogi, mint az uniós jogi konstellációkban. Innentől arra a kérdésre kell választ adni, hogy fennáll-e a jogi analógia a perújítással.

²⁶ C-362/18 sz. ügy, 67. pont.

²⁷ 2008 óta ismert az a jogirodalmi álláspont, miszerint a régi Pp. 260 § (1) bekezdés a) pontjának értelmezése alapján ebbe beletartozhat az Európai Bíróság határozata, ld. Vincze Attila: Az Európai Bíróság ítéleteinek processzuális hatályához, Magyar Jog, 2008/12, 819-826.

²⁸ Lásd az EUB C-620/17. számú ítéletének 49. pontját

²⁹ Lásd az EUB C-620/17. számú ítéletének 63. pontját, valamint a rendelkező részének 2) pontját

61. Az Indítványozó első kérdése kapcsán a Győri Ítéletábra nem csupán helytelenül, hanem egyben az Alaptörvény 28. cikkébe és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikkébe ütköző módon³⁰ vizsgálta az analógia kérdését.
62. Feltéve, de meg nem engedve, hogy az analógia (egészen pontosan annak hiánya) tekintetében a Győri Ítéletábra érvelése helytálló lenne, az Ítéletábra nem foglalkozott az analógia hiányában beálló jogkövetkezéssel. Az Európai Unió Bírósága ugyanis azt is kimondta, hogy ha a perújítás vagy más perorvoslat nem állna rendelkezésre, tehát amennyiben az Európai Unió Bírósága ítéletének figyelmen kívül hagyása processzuális eszközökkel nem lenne orvosolható, akkor a *Köbler*-ítéletben³¹ kifejtettek alapján kártérítés útján kell a jogsértést jóvá tenni. A perújítás hiányában ugyanis „a magánszemélyeket nem lehet megfosztani az állami felelősség megállapításának lehetőségétől, és ezáltal jogaik megfelelő védelmének lehetőségétől”.³² Tekintettel arra, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ügyben a perújítás éppen hogy egy kártérítési ügyben hozott, az uniós jogba ütköző ítéletnek a perújítással történő orvoslásáról szól, a perújítás megengedése nélkül a kártérítés a jelen esetben fogalmilag nem lehetséges, és emiatt kiüresedik az Európai Bíróságnak a C-620/17 sz. ügyben hozott ítélete. Az ügynek ezt az összefüggését, és a C-620/17. sz. ítéletből fakadó ilyen irányú kötelezettséget a Győri Ítéletábra ugyanakkor egyáltalán nem vizsgálta, azt érdemben nem bírálta el, és ekképpen megsértette az Indítványozó tisztességes eljárásához fűződő jogát. Az Alkotmánybíróság a 24/2018. (XII. 28.) AB határozatában kifejtette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből, és különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljárásból való jog egyik részjogosítványából az következik, hogy a kereseti kérelmeket érdemben meg kell vizsgálni. Ellenkező esetben ugyanis sérül az Indítványozó Alaptörvényben rögzített tisztességes bírósági eljárásból való jogból közvetlenül következő azon joga, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogokat és kötelezéseket érdemben elbírálja.

B. Szükséges-e a perújítást biztosítani a jogerőssé vált, de uniós jogba ütköző ítéletekkel szemben?

63. Először is kifejtjük, hogy miért áll fenn az analógia, és ennél fogva miért szükséges a perújítás megengedhetősége (lásd B1-B.6. pontok), majd bemutatjuk a Győri Ítéletábra érveit (lásd C. pont), végül pedig azt, hogy ezek miért nem helytállóak (lásd D. pont).

B.1. A jogerőssé vált, de uniós jogba ütköző ítéletekkel szemben perújítás megengedhetősége az ekvivalencia elve alapján

64. A régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja ugyan semmiféle megszorítást nem tesz a perújítás alapjául szolgáló el nem bírált jogerős ítélettel kapcsolatban, hiszen a törvény szövege *jogerős bírói határozatról* szól. Az, hogy a *jogerős bírói határozat* kifejezés mit takar, nem állapítható meg egyértelműen a rendelkezés szövegszerű értelmezéséből, hanem az csak rendszertani összefüggésekben válik érthetőbbé, így különösen a fellebbezésre és a felülvizsgálatra tekintettel. A fellebbezés úgy tény, mint jogkérdésre irányulhat, a felülvizsgálat tisztán a jogalkalmazásra irányul, amelynek során ténykérdés nem vizsgálható.
65. Ezekre tekintettel perújítási okként az alapügyben el nem bírált olyan jogerős bírói határozat szolgálhat, amely elő- vagy prejudiciális kérdésre terjed ki, és amelynek végső fokú eldöntésére a perbíróság nem jogosult, mert az más polgári bíróság,³³ büntetőbíróság

³⁰ Az Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában rögzítette, hogy az „Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak”.

³¹ EUB C-224/01. sz. *Köbler*-ügyben hozott ítélete.

³² EUB C-620/17 sz. ügy, 64. pont.

³³ Ld. pl. Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.23.651/1996. – BH1998. 344.

vagy közigazgatási szerv³⁴ hatáskörébe tartozik. Ezen előkérdések elbírálása érdekében lehetséges, (régii Pp. 152. §) illetve kötelező (régii Pp. 153. §) volt a tárgyalás felfüggesztése. Ha mindezek ellenére a tárgyalást nem függesztik fel, vagy a felfüggesztés határideje eredménytelenül telt el, előfordulhatott, hogy a perbíróóság e prejudiciális kérdésre adott válasz hiányában határozott, amely olyan a perben el nem bírált ténynek minősülhet, ami perújítást indokolhat.

66. Ezek a prejudiciális kérdések hosszú ideig elsősorban ténykérdések voltak, és ún. jogkérdésben nem volt megengedett a perújítás.³⁵ Ez ugyanakkor csupán a felülvizsgálat és a fellebbezés keretében értelmezve logikus, magából a régii Pp. rendelkezéseiből nem következett, hogy az el nem döntött prejudiciális kérdés kényszerűen csak ún. ténykérdés lehet. A tény- és jogkérdés közötti különbségtétel önkényessége egyértelművé vált, amint megjelentek a magyar jogban is a rendes bírósági hierarchián kívül eső és nem egyedi jogvitát eldöntő szervek, így különösen az Alkotmánybíróóság, az Európai Unió Bíróósága vagy az Emberi Jogok Európai Bíróósága.
67. Ezek esetén ugyanis mégiscsak arról van szó, hogy az alkotmányosság, az alapvető európai emberi jogi standardok vagy az elsőbbséggel bíró európai jog értelmezése egy olyan prejudiciális kérdés, amelynek eldöntésére sem konkrétan a perbíróóság, sem a rendes bírósági rendszer egésze általánosságban nem jogosult, hanem ezeket a kérdéseket egy a bírósági hierarchián kívül álló fórum hivatott eldönteni olyan módon, hogy a döntés eredménye köti a rendes bíróságokat. Mivel elképzelhető, hogy ezt a prejudiciális kérdést a rendes bíróság nem anticipálja vagy nem fektet rá kellő hangsúlyt, logikus, hogy az ennek hiányában eldöntött jogvitába kanalizálni kell a prejudiciális kérdésre a kompetens bíróság által adott választ valamilyen formában.
68. Ez a legkimunkáltabb formában az Alkotmánybíróóság határozatai kapcsán figyelhető meg. A Pp. 155/B. §-a szerint a bíróság, amennyiben ez az előtte folyamatban lévő eljárás eldöntéséhez szükséges, az Alkotmánybíróóságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvényellenességének megállapítására irányuló eljárását kezdeményezi, és egyidejűleg határoz a per tárgyalásának felfüggesztéséről. Ha ugyanakkor a bíróság nem észleli az alkotmányossági előkérdést, vagy ennek a felek előadása ellenére sem tanúsít kellő figyelmet, akkor a felek alkotmányjogi panasz útján rendkívüli jogorvoslattal, alkotmányjogi panasszal élhetnek a jogerőssé vált ítélettel szemben az Abtv. 27. §-a alapján. Az Alkotmánybíróóságnak az alkotmányjogi panasz alapján hozott határozatához kapcsolódóan pedig a Pp. 262/A. § alapján perújításra volt lehetőség.
69. Az előzetes kérdés előterjesztése ugyanakkor az Egyezmény esetén nem biztosított, az Egyezmény megsértése mégis ilyen előkérdésnek minősül, és a Szegedi Ítéletábla még a régii Pp. és már az Alaptörvény hatálya alatt is elismerte, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróóságának ítélete szintén perújítási ok lehet.³⁶ Az új Pp.³⁷ e gyakorlat helyességét és okszerűségét megerősítve a perújítási okok között ismerte el az Emberi Jogok Európai Bíróóságának az ítéletét (új Pp. 393. § (1) c)). Az új polgári perrendtartás Szakértői Javaslatára ennek jegyében fogalmazta meg: „Az eredményes alkotmányjogi panaszra alapított perújítás megengedésével (1999. évi XLV. törvény 1. §) a jogalkotó elfogadta, hogy bizonyos esetekben az érdemi döntés jogilag téves volta önálló rendkívüli perorvoslati eljárást alapozhat meg. Hasonlóképpen nem lehet kívánatos az, hogy az uniós

³⁴ Ld. pl. Legfelsőbb Bíróóság P.törv.I.20.671/1967. – BH1968. 5658.

³⁵ Ld. a régii Pp-hez készült klasszikus tankönyvet, NÉVAI LÁSZLÓ – SZILBEREKY JENŐ: Polgári eljárásjog, 41974, 467-475 old. Ezt ugyanakkor szintén kontextusában kell tekinteni, hiszen amikor ez az értelmezés elfogadottá vált, létezett egy a felek akaratától ugyan független, de mégis a (szocialista) jogszerűség helyreállítására irányuló rendkívüli eszköz, az ún. törvényességi óvás.

³⁶ Szegedi Ítéletábla Pf.III.20.151/2012, Ítéletáblai Határozatok 2013.110.

³⁷ A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény

joggal ellentétes vagy az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben és kiegészítő jegyzőkönyveiben meghatározott alapvető jogot sértő ítéletek megváltoztatására ne nyíljon lehetőség. A Szakértői Javaslát az egyensúly megteremtésére törekedve szabályozza a fent említett bíróságok ítéleteinek perújítási okként szóba jöhető eseteit.”³⁸

70. Ezek után a kérdés tehát leginkább az, hogy párhuzamba állítható-e az Európai Unió Bíróságának döntése az Alkotmánybíróság határozatával, és ennek folyamányaképpen az Európai Unió Bíróságának a C-620/17. sz. ügyben hozott ítélete (és az ezt megerősítő C-362/18. sz. végzése) alapján meg kell-e engedni a perújítást az ekvivalencia elvének tükrében.

71. Az ekvivalencia elvének gerince az Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság ítéletei közötti analógián alapul. Ennek pontosabb megvilágítása érdekében először bemutatjuk magát az analógián alapuló érvelérendszer, majd pedig a két intézmény, illetve ezek ítéletei közötti hasonlóságot, végül pedig alkalmazzuk az analógiás módszert a konkrét esetre és kimutatjuk, hogy az Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság közötti hasonlóság és funkcionális ekvivalencia olyan mértékű, hogy a határozataik joghatásában sem lehet eltérés, és ezért a perújítás a jogrendszer koherenciájából fakadó szükségszerűség.

72. B.2 Az analógia joghézag-kitöltő szerepe

73. Ahogy azt Blutman László, szegedi professzor is kimutatta a „magyar jogirodalomban a jogi analógia problémája a legutóbbi időben viszonylag kevés figyelmet kapott”, és az „ennek háttérét képező analogikus érvelés szerepét, pedig általában mellőzik a jogalkalmazással foglalkozó magyar munkák”.³⁹ Ugyanakkor ő emelte ki azt is, hogy az analogikus érvelés nem teljes mértékben ismeretlen a magyar jogban, így például az 1/2003. polgári jogegységi határozatában a Legfelsőbb Bíróság hasonlóan tekintette a munkavállaló jogszerű, rendkívüli felmondásával, illetve a munkáltató rendes felmondásával megszűnő munkaviszonyát a felszámolási eljárás során, és az egyikre vonatkozó korlátozó rendelkezést a másik esetében is érvényesítette.⁴⁰

74. Az analógia ugyanakkor az alapja az európai jog egyenértékűségi elvének, amely azt követeli meg, hogy analóg helyzetekben egyenértékű jogvédelmi mechanizmus álljon rendelkezésre, függetlenül attól, hogy az uniós vagy a tagállami jog megsértésére került-e sor.

75. Az analógiára akkor van szükség, ha szabályozási hézag áll fenn, ennek hiányában logikusan nincsen rá szükség. Az analógia a klasszikus német felfogás szerint nem szándékolt szabályozási hézag (ún. *ungeplante Gesetzeslücke*),⁴¹ ami akkor állapítható meg, ha a jogalkotó egy meghatározott helyzetre azért nem gondolt, mert az elkerülte a figyelmét, de a jogrendszer konzisztenciájából az következik, hogy a jogalkotó által kifejezetten nem szabályozott helyzetet is az egyébként hasonló helyzetekkel analóg módon kellett volna kezelnie. Nevezhetjük technikai joghézagnak is, amikor a törvényhozó

³⁸ VARGA ISTVÁN – ÉLESS TAMÁS (szerk.): Szakértői Javaslát az új polgári perrendtartás kodifikációjára, 2016, 560. old.

³⁹ BLUTMAN László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (275). o.

⁴⁰ BLUTMAN László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (275) o.

⁴¹ Klasszikusan ehhez CLAUS-WILHELM CANARIS: *Die Feststellung von Lücken im Gesetz: eine methodologische Studie über Voraussetzungen und Grenzen der richterlichen Rechtsfortbildung praeter legem*, 1983; KARL LARENZ: *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, 1969, 350 skk. old.

elmulaszt valamit kifejezetten szabályozni, amit egyébként szabályoznia kellett volna.⁴² Ugyanerre az eredményre jut *Katja Langenbucher*, frankfurti professzor is, aki szerint minden kodifikáció szükségszerűen tartalmaz hézagokat (*casus omissus*), amelyeket a törvény logikájának rendszerében kell analógia alkalmazásával kitölteni.⁴³

76. Blutman professzor is kiemeli, hogy a joghézagról a legóvatosabb definíció szerint akkor beszélünk, „amikor a hatályos jog nem tartalmaz egy, a megítélésre váró ügy eldöntéséhez szükséges olyan szabályt, amelyet pedig tartalmaznia kellene, vagy amely szerint joghézag ott van, ahol a jog kiegészítésre szorul.”⁴⁴ Szintén Blutman szerint beszélhetünk alkalmazási joghézagról, amikor van alkalmazható jogszabály az eldöntendő esetre, de az túl általános, homályos, többértelmű, ellentmondást hordozó, stb, amely egy általános jogelv alapján kitölthető.⁴⁵
77. Jelen esetben erről az esetről, tehát *alkalmazási joghézagról* van szó, hiszen a perújítást rendezi a magyar perjog, ugyanakkor a régi Pp. szabályai nem egyértelműek, hiszen a kérdés az, hogy mi minősül a *régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazása szempontjából olyan, el nem bírált jogerős bírói határozatnak, amely – amennyiben elbírálás esetén a félre nézve kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna – lehetővé teszi a perújítást.*
78. A joghézag kitöltése analógia útján egész Európában elfogadott,⁴⁶ és ahogy azt Blutman szintén kimutatta, a magyar joggyakorlatban is elismert.⁴⁷

B.3 Az analógia működési elve

79. Az analógia alkalmazásának az alapja az igazságosságnak a jogi és egyben (Arisztotelészig visszavezethető) etikai maximája, hogy az azonosat azonosan, különbözőt pedig különbözően kell kezelni, és egy ettől eltérő eredmény igazságtalan (*iustitia distributiva*) és egyben jogtalan. (A Magyarországon nemrég bevezetett korlátozott precedensrendszer alapja szintén ugyanez az alapelv, a precedens a precedens alapjául szolgáló ténybeli és jogi helyzettel azonos helyzetre alkalmazandó, az eltérő esetre nem: tehát itt is az az alapelv, hogy az azonos helyzetet azonos módon kell megítélni, az eltérő helyzetet pedig eltérően, ebben az esetben a precedens nem alkalmazható⁴⁸).
80. Az analógia semmi mást nem követel meg, mint pontosan ezt: azonos helyzeteket azonos módon kell kezelni.

⁴² PÖDÖR Lea: Adalékok a joghézag-problematika elméletétörténetéhez, in KESERÜ Barna Arnold (szerk.): *Doktori Műhelytanulmányok 2017*, 245 (249).

⁴³ Katja LANGENBUCHER: *Analogy in European Law*, 57 *The Cambridge Law Journal* (1998), 481 (482): “The basic concept of analogical reasoning in the continental tradition derives from the belief that codes are enacted to supply guidance on any legal question in the area of law encompassed by the code. This presupposes that the legislature has foreseen a sufficient number of cases and has enacted rules accordingly. However, even the most assiduous Parliament will inevitably leave gaps in a code. Reasoning by analogy is a tool to fill such a gap. It decides a case which a code has omitted according to a comparable case, for which the code has given a solution.”

⁴⁴ BLUTMAN László: *A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban*, *Jogtudományi Közlöny*, 2008/6., 275 (277-278). o.

⁴⁵ BLUTMAN László: *A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban*, *Jogtudományi Közlöny*, 2008/6., 275 (278). o.

⁴⁶ Katja LANGENBUCHER: *Analogy in European Law*, 57 *The Cambridge Law Journal* (1998), 481 (503): “In European law there is room for the rule-based version where a comprehensive set of enacted rules has omitted a class of case. The legal reasoner closely follows the civil law tradition when he shows that a lacuna in the primary or secondary material which he applies allows for judicial development.”

⁴⁷ BLUTMAN László: *A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban*, *Jogtudományi Közlöny*, 2008/6., 275 (278). o.

⁴⁸ ZÓDI Zsolt: *A korábbi esetekkel való érvelés a jogban*, *Iustum Aequum Salutare* 2017/2, 93–104.

81. Blutmant idézve bemutatjuk az analógia működését, aki ezt a következőképpen foglalta össze:⁴⁹

„(1) az A helyzet (szabály vagy eset) rendelkezik x releváns elemmel vagy elemekkel;

(2) a B helyzet rendelkezik y releváns elemmel vagy elemekkel;

(3) az A helyzetnek, x elemre vagy elemekre tekintettel, létezik egy bizonyos jogi megítélése a hatályos jogszabályok alapján;

(4) az A helyzet jogi megítélésének átvitele B helyzetre kívánatos (helyességi mérce), vagy/és az kézenfekvő, mert alkalmas szabályozási mintát képez B helyzet megoldására (mintakövetés - célszerűségi mérce);

(5) a B esetben felmerülő jogkérdés (és az azonos jogi megítélés) szempontjából az x és y elemek hasonlóak (közös jellemzőkkel bírnak);

(6) tekintettel az x és y elemek hasonlóságára, a B helyzetnek azonos megítélés alá kell esnie, mint az A helyzetnek.”

82. Szintén ő mutatta ki,⁵⁰ hogy az analogikus érvelés lényege az (5) pontban sűrűsödnek össze, hiszen minden analógia egyik alapkérdése az, hogy mi alapján tekinthetők két helyzet jellemzői hasonlóknak, mely releváns jellemzők alapján lehet ezeket kapcsolatba hozni, összetartozásukat megállapítani.” Ez a kötőelv vagy *principium analogiae*, amely keretet is ad a két helyzet együttes kezelésének. Ez adja az alapját az azonos jogi megítélésnek. A kötőelv az analogikus érvelés forrását képező A helyzet jogi megítélésének általánosítása”.⁵¹

B.4 Az analógia alkalmazása a konkrét esetben

83. Az Indítványozó állítása szerint az Európai Bíróság és az Alkotmánybíróság olyannyira hasonlószerűek, hogy pusztán technikai joghézagnak (*casus omissus*) tekintendő az a körülmény, hogy *expressis verbis* az Európai Bíróság ítélete nem szerepel a perújításra okot adó határozatok között, és ha a törvényhozó kifejezetten szabályozná ezt a kérdést, akkor a törvény logikájának rendszerében ennek perújítási oknak kellene lennie.⁵²

84. Nyilvánvalóan ugyanebből a gondolatból indult ki már az új Pp. Szakértői Javaslat is: „A hatályos Pp. 260. § (1) bekezdés (a) pontjában foglaltakat ... **az egyértelműség kedvéért ki kellett egészíteni** az EUB ítéleteire való kifejezett utalással. Ez azért szükséges, mert az EUB következetes gyakorlata szerint az uniós jog a tagállamok jogához képest elsőbbséget élvez, a tagállami bíróságoknak a saját nemzeti jogszabályaikat az uniós joggal összhangban kell értelmezniük és alkalmazniuk, és az EUB uniós jogot értelmező ítéletei a nemzeti bíróságokra kötelezőek. Mindezen elvekből következően, ha a tagállami bíróság jogerős döntése szempontjából releváns uniós jog elsőbbsége vagy helyes

⁴⁹ BLUTMAN László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (276). o. Formál-logikailag lásd ehhez Hans-Joachim KOCH/Helmut RÜSSMANN: Juristische Begründungslehre (München, 1984), 259-260: „1. Ox 2. Sxy 3. (Ox A Sxy) -, Oy 4. Oy”.

⁵⁰ BLUTMAN László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (276). o. Ez eredményben a nemzetközi jogelméleti irodalommal összhangban áll, vö. pl. KARL LARENZ: *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, ²1969, 359 skk. old.

⁵¹ BLUTMAN László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (276). o.

⁵² Katja LANGENBUCHER: Analogy in European Law, 57 The Cambridge Law Journal (1998), 481 (482): “The basic concept of analogical reasoning in the continental tradition derives from the belief that codes are enacted to supply guidance on any legal question in the area of law encompassed by the code. This presupposes that the legislature has foreseen a sufficient number of cases and has enacted rules accordingly. However, even the most assiduous Parliament will inevitably leave gaps in a code. Reasoning by analogy is a tool to fill such a gap. It decides a case which a code has omitted according to a comparable case, for which the code has given a solution.”

értelmezése a jogerős ítéletben nem érvényesül, a téves jogalkalmazás korrigálásának lehetőségét biztosítani kell.”⁵³ Szintén a szakértői javaslat szerint: „Ha a korábbi eljárás jogerős befejezését követően indult eljárás eredményeként hozott (EUB)-ítélet egyben új tény is igazol, illetve ha már a korábbi eljárásban is állított, de bizonyítottság hiányában ott elvetett tény bizonyítására alkalmas, úgy perújítási okként mindenképpen számításba jöhet. Ilyen eset áll fenn, ha az EUB utóbb hozott ítéletéből az tűnik ki, hogy a hazai szabályozás már a korábbi eljárás idején is ellentétes volt az uniós joggal és jogerős ítélet releváns jogi indoka vagy azok egyike éppen egy ilyen jogszabályi rendelkezés volt. A bírói gyakorlatra vár, hogy az uniós joggal és az EUB ítélkezési gyakorlatával összhangban kidolgozza az EUB ítéleteinek perújítást megalapozó esetköreit.”⁵⁴

85. Az **analógia szemléltetése érdekében**, bemutatjuk, hogy az Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság (1) intézményi jellemzői, (2) az általuk meghozott határozatok jellemzői (3) az alkalmazott joganyag jellemzői, (4) a hatáskörök jellemzői, (5) az alkotmányos és az uniós jogi jogosultságok jellemzői, valamint a (6) perjogi előkérdés kezelése tekintetében funkcionális ekvivalencia, lényegi hasonlóság áll fenn. Ebből pedig az következik, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság határozata alkalmas a jogerős áttörésre, akkor erre az Európai Unió Bíróságának határozata is alkalmas kell legyen.

Az alkotmánybíráskodás és az Európai Bíróság intézményi jellemzői közötti analógia

86. A modern alkotmányos jogvédelem jellemzője, hogy az centralizált, azt specializált bíróságként az alkotmánybíróság folytatja, amelynek értelmezési monopóliuma van az adott jogréteg, az alkotmányból fakadó jogok és kötelezettségek kapcsán. Ez a közös jellemző igaz az 1920-ban Hans Kelsen elméleti munkássága alapján felállított osztrák Alkotmánybíróságra (*Verfassungsgerichtshof*),⁵⁵ a második világháború után Németországban intézményesített Szövetségi Alkotmánybíróságra (*Bundesverfassungsgericht*), vagy az olasz *Corte Costituzionale*-ra, és természetesen a magyar Alkotmánybíróságra is annak 1989-es megalapítása óta.⁵⁶ Ugyanez mondható el az Európai Bíróság esetén is, amelynek elismerten értelmezési monopóliuma van az Európai Unió alapító szerződéseinek kapcsán, és jogosult végső fokon és mindenki számára kötelezően értelmezni az uniós jogot. Ezt a magyar Alkotmánybíróság is elismerte: „Az Európai Unió alapító és módosító szerződéseinek, valamint az ezek alapján megalkotott úgynevezett másodlagos vagy levezetett jogoknak, a rendeleteknek, az irányelveknek és az egyéb európai jogi normáknak a hiteles értelmezése azonban az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.”⁵⁷

87. Tehát az intézményi jellemzőik tekintetében az analógia fennáll.

A meghozott határozatok jellemzői közötti analógia

⁵³ VARGA István – ÉLESS Tamás (szerk.): Szakértői Javaslat az új polgári perrendtartás kodifikációjára, HVG-Orac/Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest 2016, 562. old.

⁵⁴ VARGA István – ÉLESS Tamás (szerk.): Szakértői Javaslat az új polgári perrendtartás kodifikációjára, HVG-Orac/Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest 2016, 563. old.

⁵⁵ Ezzel egy időben kezdte meg a működését a cseh-szlovák alkotmánybíróság is, ld. Jana OSTERKAMP: *Verfassungsgerichtsbarkeit in der Tschechoslowakei* (Frankfurt a/M, 2009).

⁵⁶ VINCZE Attila, Alkotmány 32.A § msz. 25-28, in JAKAB András (szerk.): Az Alkotmány kommentárja (Budapest, 2009). VARGA Zs. András – CSINK Lóránt: Az alapjogvédelem intézményrendszere, in CSINK Lóránt – SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (Szerk.): A magyar közjog alapintézményei (Budapest, Pázmány Press, 2020), 945-950. o.

⁵⁷ 143/2010. (VII. 14.) AB határozat, ABH 2010, 698, 703.

88. Az alkotmánybíróság kapcsán elismert, hogy az általa végzett alkotmányértelmezés sajátossága az *erga omnes* hatály.⁵⁸ Ez az *erga omnes* hatály ugyanúgy igaz az Európai Bíróságra is,⁵⁹ hiszen az uniós jog megsemmisítésére csak az Európai Bíróságnak van hatásköre,⁶⁰ és kétségtelenül ez az egyetlen olyan megoldás, ami az uniós jog egységes alkalmazását biztosíthatja. Az uniós jogot **értelmező ítélet** nem csak a kérdést előterjesztő bíróságot köti, hanem *erga omnes* hatállyal bír, ami egyértelműen következik egyrészt magából az eljárás céljából, másrészt az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében rögzített lojalitási kötelezettségből, továbbá az Európai Bíróság gyakorlatából is. Ez egyértelmű az ún. CILFIT kritériumok alapján, hiszen az Európai Bíróság kizártnak tartja az előzetes döntéshozatali eljárást, ha a „közösségi jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte, vagy a közösségi jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az ésszerű kétségnek nem enged teret”.⁶¹ Ez pedig csak akkor lehet igaz, ha a határozatoknak az adott ügyön (*inter partes*) túlmenő, tehát *erga omnes* hatálya is van. Ezt az *erga omnes* hatályt a Kúria (Legfelsőbb Bíróság) is elismerte számos ítéletében.⁶²

89. Vagyis az ítéletek joghatásait tekintve is fennáll az analógia.

Az alkalmazott joganyag jellemzői közötti analógia

90. Az Európai Bíróság által alkalmazott jog elsőbbséggel és közvetlen alkalmazandósággal bír, amely funkcionálisan megegyezik egy alkotmány jellemzőivel is hiszen, ha egy jogszabály elsőbbséggel rendelkezik minden más jogi előírással szemben,⁶³ és közvetlenül is alkalmazandó, akkor fogalmilag nagyon közel kerülünk az alkotmány formai definíciójához, hiszen az Alaptörvény és a korábbi Alkotmány öndefiníciója szerint is a többi jogforrással szemben elsőbbséggel, mégpedig érvényességi elsőbbséggel bíró jogszabály. Ez a hierarchikus rend egyébként az alkotmánybíráskodás alapja is a *kelsen*i rendszerben.⁶⁴ Ahhoz tehát nem férhet kétség, hogy **az uniós jog jellemzői nagyon közel állnak egy alkotmány formális attribútumaihoz**. Az Európai Bíróság maga nevezte az EK-Szerződést egy jogi közösség alkotmányos chartájának.⁶⁵ Az egyetlen különbség tehát annyiban áll, hogy az elsőbbség alkalmazási vagy érvényességi, ami leginkább elméleti különbségtétel, mert a gyakorlati jogalkalmazás során ez végeredményében alig értékelhető eltérés. Pontosan a funkcionális ekvivalencia elvének elismeréséből fakadó analógia alapján mondta ki először az osztrák⁶⁶ és ennek nyomán a német

⁵⁸ VINCZE Attila, Alkotmány 32.A § msz. 37, in JAKAB András (szerk.): Az Alkotmány kommentárja (Budapest, 2009).

⁵⁹ Ld. összefoglalóan Ulrich EHRICKE „Art. 234” in Rudolf STREINZ (szerk.): *EUV/EGV Kommentar: Vertrag über die Europäische Union und Vertrag zur Gründung der europäischen Gemeinschaft* (München: C.H. Beck, 2003) 64. skk. pontok.

⁶⁰ 314/85. sz. ügy Foto-Frost kontra Hauptzollamt Lübeck-Ost, 15. pont „a Bíróság [az EUMSZ 267.] cikkben elismert hatásköreinek alapvető célja annak biztosítása, hogy a közösségi jogot a tagállami bíróságok egységesen alkalmazzák. Az egységesség e követelménye különösen kényszerítő erejű, ha valamely közösségi jogi aktus érvényességéről van szó. A közösségi jogi aktusok érvényessége tekintetében a tagállamok bíróságai között fennálló különbségek magát a közösségi jogrendszer egységességét kérdőjelezhetnék meg, és veszélyeztetnék a jogbiztonság alapvető követelményét.”

⁶¹ 283/81. sz. ügy, Srl CILFIT és Lanificio di Gavardo SpA kontra Egészségügyi Minisztérium, 21. pont.

⁶² Ld. pl. BH 2008.135 A folyamatban lévő ügyben alkalmazni kell az EU Bíróságnak a magyar regisztrációs adóval kapcsolatos ítéletét.

⁶³ Georg JELLINEK: *Allgemeine Staatslehre*, (Berlin, 1914) 534 o: „Das wesentliche rechtliche Merkmal von Verfassungsgesetzen liegt ausschließlich in ihrer erhöhten formellen Gesetzeskraft”.

⁶⁴ VARGA Zs. András – CSINK Lóránt: Az alapjogvédelem intézményrendszere, in CSINK Lóránt – SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (Szerk.): *A magyar közjog alapintézményei* (Budapest, Pázmány Press, 2020), 948. o.

⁶⁵ 1/91 sz. EGT-szakvélemény, 21. pont.

⁶⁶ Az Osztrák Alkotmánybíróság 2012 március 14-i határozata, VfSlg. 19632/2012. Ehhez Bernd-Christian FUNK: *Neue Doktrin des VfGH zur Anwendung europäischen Unionsrechts*, *ecolex* 2012, 827; Christoph BRENN: *VfGH versus Unionsrecht Unionsrechtliche Würdigung des Grundrechteerkenntnisses*, *Österreichische Juristenzeitung* 2012, 1062; Stefan MAYR: *Verfassungsgerichtlicher Prüfungsgegenstand und Prüfungsmaßstab im Spannungsfeld nationaler, konventions- und unionsrechtlicher Grundrechtsgewährleistungen*, *Zeitschrift für Verwaltung* 2012, 638.

alkotmánybíróság⁶⁷ is, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt jogok megsértése miatt is lehetséges alkotmányjogi panasszal fordulni hozzájuk. Erről ugyan sem az osztrák, sem a német alkotmánybírósági törvény nem rendelkezik *expressis verbis*, de a jogrendszer koherenciája mindkét alkotmánybíróságtól azt követelte meg, hogy a funkcionálisan ekvivalens helyzetekben egyenértékű (analóg) jogvédelmet biztosítson. Ennél fogva alkotmányjogi panasz útján alkotmánybírósági jogvédelem biztosítandó az Európai Unió Alapjogi Chartájának megsértése esetén, még akkor is, ha az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő jogok megsértése kifejezetten nem is szerepel az alkotmányjogi panaszra okot adó alkotmányos jogok törvényileg meghatározott katalógusában.

91. Vagyis az alkalmazott joganyag lényeges jellemzői tekintetében is fennáll az analógia.

A hatáskörök jellemzői közötti analógia⁶⁸

92. A nemzetközi szakirodalom szerint is az Európai Bíróság funkciói megfeleltethetők egy szövetségi, föderális állam alkotmánybírósága által betöltött funkcióknak:⁶⁹

- Az EUMSZ 258-260 cikkek szerinti **szereződésszegési eljárás** megfelel egy föderális rendszerben a **központi állam és a tagállam (tartomány) közötti vitának** (Bund-Länder-Streitigkeiten vö. Art 93 Abs. (1) Nr. 3. 4. Grundgesetz (GG)), illetve ugyanezt a funkciót látják el a tagállamok kereshetőségi joga szempontjából a **tagállamok által indított semmisségi keresetek** (EUMSZ 263. cikk).
- A **semmisségi keresetnek azonban más funkciói is vannak**: részben az absztrakt normakontrollhoz hasonlít (Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv) 24 §), hiszen az uniós szervek konkrét jogsérelem hiányában is kérhetik az adott aktus megsemmisítését; részben a magyar alkotmánybírósági eljárási jogban eddig kevésbé gyakorolt,⁷⁰ de más országokban bevett, **az alkotmányos szervek közötti jogvita szerepét** tölti be (ld. a német Alkotmánybíróság jogkörét Art. 93 Abs. (1) Nr. 1 GG, § 13 Nr. 5, §§ 63 skk. Bundesverfassungsgesetz (BVerfGG)), hiszen alkalmas annak meghatározására, hogy melyik szerv hatáskörébe tartozik az adott eljárás.
- Az **előzetes döntéshozatalra** irányuló eljárás sokban rokonítható a bíró által kezdeményezett konkrét normakontrollal (Abtv 25 §; GG Art 100 Abs. (1) GG), másrészt az Alaptörvény **értelmezésére irányuló eljárással** is mutat hasonlóságot (Abtv. 38. §). A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos preventív normakontrollnak megfelelő funkciót (vö. Abtv. 23 §) az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdés szerinti eljárás tölti be.

93. A betöltött funkciók alapján az Európai Bíróság mindenképpen az európai alkotmány őrének (Hüter der Verfassung)⁷¹ tekinthető.

94. Vagyis a hatásköreik jellemzői alapján is fennáll az analógia.

⁶⁷ BVerfG, 06.11.2019 - 1 BvR 276/17 – Recht auf Vergessen II., ehhez Mattias WENDEL: Das Bundesverfassungsgericht als Garant der Unionsgrundrechte, Juristenzeitung 2020, 157.

⁶⁸ Ehhez részletesen a magyar irodalomból: VINCZE Attila / CHRONOWSKI Nóra: A magyar alkotmányosság az európai integrációban Budapest, (Hvg-Orac, 32018), 463-466. o.

⁶⁹ Ld. Ingolf PERNICE: „Die Zukunft der Unionsgerichtsbarkeit” *Europarecht* 2011, 151; Alec STONE SWEET: The European Court of Justice, in Paul CRAIG/Grainne DE BURCA (szerk.): *The Evolution of EU Law* (Oxford, 2011).

⁷⁰ 2011 évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról, 36. §. Ld. ehhez VINCZE Attila: „Egy félreértett alkotmánybírósági hatáskörrel: a *hatásköri összeütközés megszüntetése*” *Közjogi Szemle* 2009/4 14-19.

⁷¹ Ld. hozzá: Franz C. MAYER: „Wer soll Hüter der europäischen Verfassung sein?” 129 *Archiv des Öffentlichen Rechts* (2004) 411-435. old.

Az alkotmányos és az uniós jogi jogosultságok jellemzői közötti analógia

95. Az alapvető jogok jellemzője, hogy azokat az egyén az állammal szemben is érvényesítheti, azok elsőbbséggel bírnak az egyszerű jogalkotással szemben, azok tiszteletben tartása és biztosítása az állam szerveinek kötelessége. Ugyan ez a helyzet az EU joga esetén is. Az alapszabadságokat az Európai Bíróság a *van Gend en Loos* ügyben meghozott döntésével⁷² alanyi közjogként (*subjektives öffentliches Recht*)⁷³ ismerte el, hiszen kimondta, hogy az uniós jogrendnek nemcsak a tagállamok, de azok állampolgárai is alanyai, azokra az egyén is hivatkozhat alanyi jogként.⁷⁴ Ezt az Európai Bíróság az elmúlt lassan hat évtizedben elismerte az uniós jog által biztosított jogosultságokra, és világossá tette: az egyén az állammal szemben is érvényesítheti az uniós jogból fakadó jogait, azok elsőbbséggel (konkrétan alkalmazási elsőbbséggel)⁷⁵ bírnak az egyszerű jogalkotással szemben, azok tiszteletben tartása és biztosítása az állam szerveinek kötelessége. Ugyanezt mondta ki az Alkotmánybíróság is: az uniós jog az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszesség,⁷⁶ amely alkalmazási elsőbbséggel bír a hazai jogalkotó által alkotott belső joggal szemben.⁷⁷ Erre pedig az *ubi ius ibi remedium* ősi maximája alapján hivatkozni lehet a bíróságok előtt. Ezzel funkcionálisan olyan jogokként működnek, mint a nemzeti alkotmányokban ismert alapvető jogok, azokra az egyén a tagállami jogalkotással szemben hivatkozhatott, alkalmazási elsőbbséget és eljárásjogi védelmezt élveztek: hatásukat tekintve – az egyén szempontjából – hasonlóan működtek és működnek, mint az alapvető jogok.⁷⁸
96. Ezt az összefüggést jól szemlélteti a bírák kényszernyugdíjazásának ügye,⁷⁹ mellyel mind az Európai Bíróság, mind a magyar Alkotmánybíróság foglalkozott. 2011. december 31-ig a régi Bjt. 57. § (2) bekezdése lehetővé tette a bíráknak, hogy a 70. életévük betöltéséig hivatalban maradjanak. A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdése alapján „[a] Kúria elnöke kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn”, ami az újonnan hatályba lépett Bjt. szabályaival lényegében a nyugdíjkorhatárt az akkor hatályos előírások alapján 62 évre csökkentette, és több száz bírót kényszerített nyugdíjba. Az új Bjt. által hátrányosan érintett bírák a jogszabály ellen irányuló alkotmányjogi panaszt nyújtottak be. Ebben az alkotmányellenesség több lehetséges indokát is megjelölték, többek között a hátrányos megkülönböztetésen alapuló érvek keretében hivatkoztak az általános antidiszkriminációs irányelv (2000/78/EK tanácsi irányelv) megsértésére is.
97. Az ügy érdemében az Alkotmánybíróság a kérdéses jogszabályi rendelkezéseket a hatálybalépésükre visszamenő hatállyal megsemmisítette, ugyanakkor a döntés nem járt azzal az eredménnyel, hogy a felmentett bírákat visszahelyezték volna az állásukba, hanem ezt az érintetteknek egy további eljárásban kellett kérniük. Az Európai Bíróság megállapította az uniós jog megsértését, de érvelését nem a bírói függetlenségre, hanem az általános antidiszkriminációs irányelvre építette fel. Az ügy kiváló példája annak, hogyan egészíti ki egymást a tagállami és az európai jogvédelmi mechanizmus egy többszintű alkotmányos rendszer részeként (*Mehrebenenverfassung, multi-level constitutionalism*). A

⁷² 26/62 sz. ügy, van Gend & Loos kontra holland adóhatóság.

⁷³ A fogalmat kialakítóan lásd Georg JELLINEK, *System der subjektiven öffentlichen Rechte*, (Mohr, 1905); Ottmar BÜHLER, *Die subjektiven öffentlichen Rechte und ihr Schutz in der deutschen Verwaltungsrechtsprechung*, (Kohlhammer, 1914).

⁷⁴ Martin NETTESHEIM: „Subjektive Rechte im Unionsrecht” 132 *Archiv des öffentlichen Rechts* 2007. 333-392.

⁷⁵ Blutman László: AZ Uniós jog a gyakorlatban, (HVG-Orac) 2013, 366-377. o., Osztovits András: Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata, (Budapest, 2011), 3077. o.

⁷⁶ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [20]

⁷⁷ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]

⁷⁸ VINCZE Attila / CHRONOWSKI Nóra: A magyar alkotmányosság az európai integrációban Budapest, (Hvg-Orac, 2018), 526. o.

⁷⁹ a C-286/12. sz. Bizottság kontra Magyarország ügy, ehhez VINCZE Attila, Az Európai Unió Bírósága a bírói nyugdíjazásról, *Jogesetek Magyarázata* 2012/4, 65-73. Uő: The ECJ as the Guardian of the Hungarian Constitution: Case C-286/12 Commission v. Hungary, *European Public Law* 2013, 489.

nemzeti és az európai alkotmányos berendezkedés egymást kiegészítő jellegéből következően az alkotmánybíráskodást is hasonlóan kell felfogni Európában.⁸⁰ Ebből a szempontból az **EUB ítélete tehát kiegészíti az Alkotmánybíróság ítéletét**, ugyanis Magyarország mindaddig kötelezettségzegést követ el, amíg vissza nem állítja a jogsértés elkövetése előtti állapotot. Az EUB nyújtott tehát jogorvoslatot akkor, amikor a nemzeti Alkotmánybíróság ezt nem tudta megtenni, ami eléggé pasztikusán megvilágította a két intézmény közötti funkcionális hasonlóságot.

98. Vagyis az alkotmányos és az uniós jogi jogosultságok lényeges jellemzői tekintetében is fennáll az analógia.

Analógia a perjogi előkérdés tekintetében

99. Az EUMSZ 267. cikke értelmében, ha egy magyar tagállami bíróság előtt az uniós jog értelmezésével kapcsolatos kérdés merül fel, amelynek eldöntésére az ítélete meghozatalához szüksége van, úgy ez a bíróság a Pp. 155/A. § (2) bekezdése szerint végzéssel határoz az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről és ezzel egyidejűleg felfüggeszti a per tárgyalását.

100. A Pp. 155/B. §-a szerint lényegében ugyanígy jár el a bíróság akkor is, ha a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló eljárását kezdeményezi. A bíróság az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséhez hasonlóan ugyanis ebben az esetben is végzéssel határoz az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséről és egyidejűleg a per tárgyalásának felfüggesztéséről.

101. A Pp. 155/A. §-a és 155/B. §-a szerint a konkrét ügyben folyamatban levő per tárgyalását a bíróságnak mind az EUB, mind pedig az Alkotmánybíróság eljárásának a kezdeményezése esetén kötelezően fel kell függesztenie. A bíróság az eljárást mindkét esetben csak az EUB, illetve az Alkotmánybíróság határozatának a beérkezését követően folytathatja méghozzá úgy, hogy a bíróság a döntését ezen határozatoknak megfelelően kell meghoznia a konkrét ügyben. E két rendelkezés alapján egyértelmű, hogy a perrendtartás az az Európai Bíróság és az Alkotmánybíróság határozatait *funkcionálisan* egyenértékűnek tekinti.

102. Vagyis a perjogi előkérdés tekintetében is fennáll az analógia.

B.5. Közbenső eredmény az analógia tekintetében

103. Ahogy azt fentebb részletesen bemutattuk az Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság intézményi jellemzőik, az általuk meghozott határozatok jellemzői, az alkalmazott joganyag jellemzői, a hatáskörök jellemzői, az alkotmányos és az uniós jogi jogosultságok jellemzői, valamint a perjogi előkérdés kezelése tekintetében funkcionális ekvivalensnek tekintendők, lényegüket tekintve messzemenő hasonlóság áll fenn.

104. Ennél fogva lényeges, releváns jellemzőik kapcsán fennáll a *principium analogiae*, amely keretet is ad a két helyzet együttes kezelésének.⁸¹

⁸⁰ Franz C. MAYER: „The European Constitution and the Courts” in Armin VON BOGDANDY – Jürgen BAST (szerk.): Principles of European Constitutional Law (Oxford: Hart 2006), 281 (323).

⁸¹ Blutman László: A jogdogmatika zátonyai: az analógia a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2008/6., 275 (276). o.

B.6 Az Európai Bíróság valamint az Alkotmánybíróság közötti funkcionális analógiából fakadó következtetés a perújítás megengedhetőségére vonatkozóan

105. **Megállapítottuk, hogy az Európai Bíróság valamint az Alkotmánybíróság, továbbá az ezek által meghozott ítéletek között funkcionális ekvivalencia áll fenn.**
106. **Tudott, hogy a Pp. az Alkotmánybíróság határozata alapján egyértelműen megengedi a perújítást.**
107. **Tudott, hogy az EUB C-620/17 számú ítélete valamint a C-362/18. sz. végzése alapján, ha a magyar jog lehetővé teszi a jogerőre emelkedett határozattal szembeni perújítást annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság új határozata alapján helyreállítsák az alkotmányosságot,⁸² úgy e lehetőségnek – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével összhangban – ugyanazon feltételek mellett érvényesülnie kell annak érdekében, hogy a helyzetet az EUB valamely korábbi ítélete által értelmezett uniós joggal tegyék összeegyeztethetővé.”⁸³**
108. **Ebből pedig egyetlen egy következtetés fakad: az Európai Bíróság ítéletei kapcsán is lehetővé kell tenni a jogerő áttörését. Sőt, a valódi ellentmondás éppen abban állna, ha az Európai Bíróság ítéleteit eltérően kezelné a magyar jog, hiszen egy ilyen megkülönböztetés semmivel nem igazolható és ezért önkényes.**

C. A Győri Ítélőtábla érvelése

109. **A Győri Ítélőtábla érvelése szerint a tagállam nem köteles a perújítást biztosítani, a régi Pp. ezt a miniszteri Indokolás szerint nem is kívánta biztosítani, és ezért a perújítás nem volt megengedhető. Az Ítélőtábla továbbá hivatkozott a Tisztelt Alkotmánybíróság IV/1357/2017. ügyszámú, 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozatára, amely az Ítélőtábla szerint ugyanezt a következtetést erősíti meg.**

D. A Győri Ítélőtábla érvelésének kritikája

D.1. A Pp. Alaptörvény ellenes értelmezése

110. **A Győri Ítélőtábla a C-620/17. sz. ítéletet és a C-362/18. sz. végzését szelektíven értelmezte, és abból pusztán néhány bekezdést ragadott ki. Tény, hogy az Európai Unió Bíróságának ítélete szerint az uniós jog nem követeli meg, hogy valamely bírósági szervnek *főszabály* szerint vissza kell vonnia a jogerőre emelkedett határozatát, ha az nem felelne meg az Európai Unió Bírósága által elfogadott értelmezésnek. Ugyanakkor azt is kimondta a Bíróság, hogy *„ha az alkalmazandó belső eljárási szabályok lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy bizonyos feltételek mellett visszavonjon egy jogerőre emelkedett határozatot annak érdekében, hogy az a határozat nyomán kialakult helyzetet a nemzeti joggal összeegyeztethetővé tegye, e feltételek teljesülése esetén az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés követelményének megfelelően e lehetőségnek érvényesülnie kell abból a célból, hogy a helyzet uniós joggal való összeegyeztethetőségét helyreállítsák”*.⁸⁴**

⁸² Lásd az EUB C-620/17 számú ítéletének 62. pontját

⁸³ Lásd az EUB C-620/17 számú ítéletének 63. pontját, valamint a rendelkező részének 2) pontját

⁸⁴ EUB C-620/17. sz. Hochtief Solutions, 60. pont.

111. Az Európai Unió Bírósága azt is megállapította, hogy a régi „Pp. 260. §-a értelmében a jogerős ítélet ellen perújításnak van helye, ha a fél többek között olyan jogerős bírói határozatra hivatkozik, amelyet nem vettek figyelembe abban az eljárásban, amelyben a perújítással érintett ítéletet meghozták, és kizárólag akkor, ha e fél – önhibáján kívül – nem tudott e határozat meglétére hivatkozni az említett eljárás során”.⁸⁵ Valamint azt is kimondta, hogy „a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a magyar eljárási szabályok lehetővé teszik-e egy jogerőre emelkedett ítélet visszavonását annak érdekében, hogy az ezen ítélet nyomán kialakult helyzetet összeegyeztethetővé tegyék egy korábbi jogerős bírósági határozattal, amelyről az ezen ítéletet hozó bíróságnak és az ítélet alapjául szolgáló eljárásban részt vevő feleknek már tudomásuk volt. Amennyiben igen, a Bíróság jelen ítélet 60. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatával összhangban e lehetőségnek – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével összhangban – ugyanazon feltételek mellett érvényesülnie kellene annak érdekében, hogy a helyzetet a Bíróság valamely korábbi ítéletével tegyék összeegyeztethetővé”.⁸⁶
112. A Győri Ítéletábrla szerint ez azért nem áll fenn, mert a régi Pp. miniszteri indokolása szerint ezt a jogalkotó tudatosan nem kívánta biztosítani. Ez az álláspont az Alaptörvény 28. cikkelyének helytelen értelmezéséből fakad, amelynek megsértése szoros összefüggésben áll az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti **hatékony jogorvoslathoz, valamint a tisztességes eljáráshoz** fűződő joggal.
113. Az Alaptörvény 28. cikke szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak”.
114. E cikkely szerint vannak az elsődlegesen figyelembe veendő jogértelmezési szabályok, és vannak (logikusan) a továbbiak, amelyeket az Alaptörvény nem zár ki, hanem azokat akkor rendeli alkalmazni, ha az elsődleges értelmezési szabályok nem vezetnek egyértelmű eredményre. Ezen túlmenően a jogértelmezést az Alaptörvény sem szűkíti a jogalkotó akaratának vizsgálatára, vagyis a szubjektív teleológiai értelmezésre, hanem azzal egyenrangúként kezeli az alkotmánnyal konform értelmezést is, melynek keretében a jogalkalmazónak figyelemmel kell lennie az alapjogokra, az Alaptörvényben megfogalmazott államcélokra, így az Alaptörvény E) cikkében megfogalmazott, az európai egység megteremtésére irányuló államcélra,⁸⁷ a nemzetközi és a belső jog konformjának Q) cikk szerinti kívánalmára, valamint magára a 28. cikkekre is, amely egy objektív jogértelmezési mércét is megállapít, így azt, hogy az értelmezés a józan észnek is megfeleljen.⁸⁸ Az „elsősorban” kifejezés tehát egyrészt nem kizárólagosságot jelent, hanem egy hierarchiát, másrészt pedig a szubjektív teleológiai értelmezés egyenrangú az alkotmányos értelmezéssel, és azt nem ronthatja le, valamint nem ronthatja le az Alaptörvény 28. cikke szerinti további értelmezési szabályokat sem.
115. A Győri Ítéletábrla a régi Pp. miniszteri indokolásának szövegét túlhaltott formalizmussal követi, és ezért az nem felel meg az Alaptörvény 28. cikke követelményeinek, amelynél fogva sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkét is. Mivel a jogszabályok céljának vizsgálata nem

⁸⁵ EUB C-620/17. sz. Hochtief Solutions, 61. pont.

⁸⁶ EUB C-620/17. sz. Hochtief Solutions, 63. pont.

⁸⁷ VINCZE ATTILA /CHRONOWSKI NÓRA: Magyar Alkotmányosság az európai integrációban, 2018, 60-62 old.

⁸⁸ CHRONOWSKI Nóra/VINCZE Attila: Az Alkotmánybíróság határozata a Magyar Nemzeti Bank kiadmányozási joga ügyében. A közjogi személyek alkotmányjogi panasza. Jogesetek Magyarázata (JeMa), 2019, 3 (9-10).

helyezhető az Alaptörvénnyel konform értelmezés kívánalma elé,⁸⁹ a jogszabály céljának fényében történő értelmezés nem ronthatja le az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést: ez logikus is, hiszen a jogalkotó nem törekedhet az Alaptörvény megsértésére, tehát a jogalkotó szándéka csak az Alaptörvény keretei által nyújtott értelmezési tartományon belül bírhat elsőbbséggel a többi jogértelmezési módszerhez képest. Az Alkotmányozó kötelező erejű népszavazás eredményén alapuló kifejezett akarata volt az uniós csatlakozás, és az uniós jog 2004-ben már vitán kívül álló elsőbbségének elismerése. Ennél fogva nem lehet a jogalkotónak olyan szándékot tulajdonítani, hogy a perrendtartás megalkotásával az uniós jogi kötelezettségeket meg akarta volna sérteni.

116. Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alaptörvény 28. cikkére alapított egyoldalú érvelés azért is sántít, mert amikor az 1999. évi XLV. törvény 1. § (1) bekezdése kiegészítette a perújítás lehetséges okainak körét az Alkotmánybíróság 23/1998. (VI. 9.) AB határozatára tekintettel, akkor az uniós csatlakozás még nem is volt belátható közelségben. Ennél fogva a jogalkotó nem is mérlegelhetette, hogy ki kívánja-e zárni a perújítási körből az Európai Bíróság ítéleteit vagy sem, így pedig erősen sántikál a jogalkotói akaratra visszavezetett érvelés. A jogalkotó akarata nem terjedt ki az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéleteire sem, ezeket azonban a *praeter legem* jogfejlesztés keretében a Szegedi Ítéletábrla is elismerte perújítási okként, mégpedig már az Alaptörvény hatálya alatt.⁹⁰ Ez nyilvánvalóan logikus volt, hiszen ez felelt meg az Alaptörvény 28. cikke által megkövetelt alkotmánykonform jogértelmezés alapján irányadó Q) cikkben foglalt elvárásoknak.
117. Az pedig szintén megmagyarázhatatlan, hogy mennyiben ésszerű a jogalkotónak olyan szándékot tulajdonítani, amely egyértelmű indikáció hiányában az uniós jog követelményeit nem kívánja betartani. Ez egyértelműen ellentmond az Alaptörvény E) cikkébe foglalt alkotmányos parancsnak és az Alaptörvény 28. cikke szerint irányadó józan észnek is, és ezen keresztül sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkét is.
118. Az Európai Unió Bírósága ítéletében megfogalmazott egyenértékűségi vagy ekvivalencia elv lényegében azt követeli meg, hogy analóg helyzetekben analóg jogorvoslat álljon rendelkezésre. Ebben az összefüggésben lényegtelen, hogy a nemzeti jogalkotó mit akart, a kérdés az az, hogy mit volt szabad akarnia. Ha a nemzeti jog megsértése miatt rendelkezésre áll egy jogorvoslat, akkor annak az uniós jog megsértése miatti analóg helyzetekben is rendelkezésre kell állnia. Az analógia lényege pont a hasonlóságban, az adott helyzetek egyenértékűségében áll, melynek folytán az egyik helyzetre alkalmazott jogkövetkezményt vagy jogorvoslatot át kell emelni az analóg helyzetre is.

⁸⁹ CHRONOWSKI Nóra/VINCZE Attila: *Az Alkotmánybíróság határozata a Magyar Nemzeti Bank kiadmányozási joga ügyében. A közjogi személyek alkotmányjogi panasza. Jogesetek Magyarázata (JeMa)*, 2019, 3 (10). Lásd CHRONOWSKI Nóra: „Az alkotmánykonform értelmezés és az Alaptörvény” *Közjogi Szemle* 2017/4. 7–15. JAKAB András: „A bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében” *Jogesetek Magyarázata* 2011/4. 86–94. CZINE Ágnes, 2/2016. AB határozat, Indokolás [77]: „1.2. Az Alaptörvénynek a korábbi szabályozáshoz képest új rendelkezése, hogy kifejezetten megjeleníti a jogértelmezés módszereit a bíróságok számára. Eszerint »[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak» (Alaptörvény 28. cikk). A bíróságok jogértelmezésének alkotmányos kereteit az Alaptörvény hivatkozott szabálya jelöli ki. E rendelkezés tehát előírja, hogy a bíróságoknak elsősorban a jogszabályok célja szerinti (objektív teleologikus) jogértelmezést és az alkotmánykonform értelmezést kell alapul venniük.”

⁹⁰ Szegedi Ítéletábrla Pf.III.20.151/2012, Ítéletábrlai Határozatok 2013.110

119. Pontosan a funkcionális ekvivalencia elvének elismeréséből fakadó analógia alapján mondta ki először az osztrák⁹¹ és ennek nyomán a német alkotmánybíróság⁹² is, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt jogok megsértése miatt is lehetséges alkotmányjogi panasszal fordulni hozzájuk. Erről ugyan sem az osztrák, sem a német alkotmánybírósági törvény nem rendelkezik *expressis verbis*, de a jogrendszer koherenciája mindkét alkotmánybíróságtól azt követelte meg, hogy a funkcionálisan ekvivalens helyzetekben egyenértékű (analóg) jogvédelmet biztosítson. Ennél fogva alkotmányjogi panasz útján alkotmánybírósági jogvédelem biztosítandó az Európai Unió Alapjogi Chartájának megsértése esetén, még akkor is, ha az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő jogok megsértése kifejezetten nem is szerepel az alkotmányjogi panaszra okot adó alkotmányos jogok törvényileg meghatározott katalógusában.
120. Ebből is nyilvánvaló, hogy az analógiának csak akkor van értelme, ha szabályozási hézag áll fenn, ennek hiányában logikusan nincsen rá szükség. Ha az Európai Unió Alapjogi Chartája szerepelt volna az alkotmányos jogok pozitív jogi katalógusában, nem kellett volna analógia útján kimutatni az alkotmányjogi panasz igénybevehetőségét. Ahogyan fent már említettük, az analógia esetén nem szándékolt szabályozási hézag áll fenn (ún. *ungeplante Gesetzeslücke*),⁹³ ami akkor állapítható meg, ha a jogalkotó egy meghatározott helyzetre azért nem gondolt, mert például nem gondolhatott, de a jogrendszer konzisztenciájából az következik, hogy azt a helyzetet is az egyébként hasonló helyzetekkel analóg módon kellett volna kezelnie. Nyilvánvalóan nem szándékolt joghézagról van szó egy az uniós csatlakozás előtt 5 évvel megalkotott jogszabály esetén, amely megalkotásakor a jogalkotó az uniós csatlakozásra még nem volt tekintettel - mert nem is lehetett - tehát nem vonhatunk le semmilyen következtetést a jogalkotó szándékából. Az uniós csatlakozás egy olyan a jogalkotó által előre nem látott helyzet volt, amivel nem számolt, ezért a szándéka csak korlátozottan vehető figyelembe (*clausula rebus sic stantibus*). Ellenkező esetben a régi Pp. hatálya alatt folyó pereknek a szocialista népi demokrácia megteremtését kellene szolgálniuk, hiszen ez volt az 1952. évi III. törvény megalkotásának célja, és az időközben bekövetkezett rendszerváltást figyelmen kívül kellene hagyni. Ez ugyanolyan abszurd lenne, mint az uniós csatlakozás, és az abból fakadó követelmények figyelmen kívül hagyása.
121. Mivel ezeket a körülményeket a Győri Ítéltábla nem értékelte kellőképpen a Másodfokú Végzésében, megsértette az Alaptörvény 28. cikkét, és az e cikk alapján figyelembe veendő E) cikket, ez pedig az Alaptörvény XXVIII. cikkének sérelméhez vezetett.

D.2. Az Alkotmánybíróság IV/1357/2017. ügyszámú, 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozata nem irányadó a jelen ügyben

122. A Győri Ítéltábla hivatkozott továbbá a Tisztelt Alkotmánybíróság IV/1357/2017. ügyszámú, 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozatára is.
123. Tagadhatatlan, hogy a hivatkozott alkotmánybírósági határozat az Indítványozó perével bizonyos pontokban mutat némi hasonlóságot, azonban számos lényeges ténybeli körülményt tekintve eltérő perjogi helyzettel foglalkozott, és ezért az nem alkalmas

⁹¹ Az Osztrák Alkotmánybíróság 2012 március 14-i határozata, VfSlg. 19632/2012. Ehhez Bernd-Christian FUNK: Neue Doktrin des VfGH zur Anwendung europäischen Unionsrechts, *ecolx* 2012, 827; Christoph BRENN: VfGH versus Unionsrecht Unionsrechtliche Würdigung des Grundrechteerkenntnisses, *Österreichische Juristenzeitung* 2012, 1062; Stefan MAYR: Verfassungsgerichtlicher Prüfungsgegenstand und Prüfungsmaßstab im Spannungsfeld nationaler, konventions- und unionsrechtlicher Grundrechtsgewährleistungen, *Zeitschrift für Verwaltung* 2012, 638.

⁹² BVerfG, 06.11.2019 - 1 BvR 276/17 – Recht auf Vergessen II., ehhez Matthias WENDEL: Das Bundesverfassungsgericht als Garant der Unionsgrundrechte, *Juristenzeitung* 2020, 157.

⁹³ Klasszikusan ehhez CLAUS-WILHELM CANARIS: *Die Feststellung von Lücken im Gesetz: eine methodologische Studie über Voraussetzungen und Grenzen der richterlichen Rechtsfortbildung praeter legem*, ²1983; KARL LARENZ: *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, ²1969, 350 skk. old.

precedens hatás kiváltására, hiányoznak ugyanis ennek az előfeltételei, mégpedig a ténybeli és a jogi helyzet túlnyomó hasonlósága.⁹⁴

124. Mielőtt ezekre a ténybeli és jogi különbségekre részletesen rátérnénk, kiemelendő, hogy az Alkotmánybíróság maga mondta ki, hogy a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat indítványozója a régi Pp. perújítás lehetséges okait szabályozó rendelkezéseit nem támadta meg, „ezért az Alkotmánybíróság kérelem hiányában nem vizsgálhatta, hogy a Pp. perújítási szabályai a közösségi joggal ellentétesek-e”.⁹⁵ Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a hatalommegosztás elvéből következően a „*jogalkalmazás, ennek keretében az alkalmazandó jog megválasztása a bíróságok feladata, ezért a sérelmezett határozatot hozó bíróságnak kellett állást foglalnia abban a kérdésben is, hogy a perújítás megengedhetőségéről történő döntésnek van-e uniós jogi érintettsége, illetve hogy uniós vagy nemzeti jogot kell-e alkalmaznia az e kérdésben történő határozathozatal során. A jogválasztás, és részben ennek eredményeként a döntés jogszerűsége azonban nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdés, ezért az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a helytelen [sic!] jogválasztásból fakadó jogsértés orvoslására*”.⁹⁶ Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „*csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna*”.⁹⁷ Az Alkotmánybíróság határozata alapján megállapítható, hogy a határozat nem kívánt a perjog intézményeinek értelmezésébe bocsátkozni, mert ezt kifejezetten a rendes bíróságoknak tartotta fenn, hiszen ezeknek kell az uniós jogot is alkalmaznia az adott ügyben (ahogy az az Alkotmánybíróság határozatából is következik).

125. Mindezek alapján kijelenthető, hogy az Alkotmánybíróság a perújítás kérdését csak egy nagyon szűk (és ahogyan bemutatjuk, a jelen pertől nagyban eltérő) keresztmetszetben vizsgálta. Az Alkotmánybíróság határozata tehát legfeljebb abban a tekintetben adhat eligazítást, hogy a személyesen (tehát professzionális jogi képviselő hiányában) eljáró panaszos által felvetett érvek alapján, a panaszos által kifogásolt jogi összefüggésekben (diszkrimináció tilalma) és a panaszos ténybeli helyzetében a perújítás elutasítása nem ütközött az Alaptörvénybe.⁹⁸ Az ítélt dolog (*res iudicata*) még az Alkotmánybíróság határozatai kapcsán is logikusan előfeltételezi, hogy azonos ténybeli és jogi körülmények mellett, azonos **kereseti kérelemre** támaszkodjon a kereset.⁹⁹ Ezek hiányában nem beszélhetünk ítélt dologról. Pontosan ez hiányzik a jelen helyzetben, és ezért nem tekinthető irányadónak az Alkotmánybíróság határozata. Mivel az eltéréseket a Győri Ítéltábla nem vizsgálta, megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogot.

126. Az Alkotmánybíróság hivatkozott, 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozatának tényállása szerint a 2006-ban nyugdíjba vonult panaszos a nyugdíjának felülvizsgálatát kérte azzal az indokkal, hogy nem számították be a szakközépiskolában töltött tanulmányi idejét a szolgálati idejébe. Több eljárást követően a Legfelsőbb Bíróság a panaszos keresetét elutasította. A Legfelsőbb Bíróság jogerős határozatát követően több évvel, 2015 júniusában, az alkotmánybírósági eljárás panaszosának tudomására jutott az Európai Unió

⁹⁴ Ehhez a problematikához RAIMO SILTALA: A Theory of Precedent: From Analytical Positivism to a Post-analytical Philosophy of Law, 2000; KATJA LANGENBUCHER: Die Entwicklung und Auslegung von Richterrecht: eine methodologische Untersuchung zur richterlichen Rechtsfortbildung im deutschen Zivilrecht, 1996.

⁹⁵ 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozat, Indokolás [16]

⁹⁶ 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozat, Indokolás [24].

⁹⁷ 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozat, Indokolás [25].

⁹⁸ A *res iudicata* logikai korlátai a perbevitt tényekből, jogokból és kereseti kérelemből fakadnak, és csak azonos ténybeli és jogi körülmények mellett, azonos érvek alapján meghozott határozatra vonatkozhat: STEFFEN DETTERBECK: Streitgegenstand und Entscheidungswirkungen im Öffentlichen Recht, 1995.

⁹⁹ VINCZE ATTILA: 32/A. § Az Alkotmánybíróság, m.sz. 219, in JAKAB ANDRÁS (szerk.): Az Alkotmány kommentárja, 2009.

Bíróságának a C-529/13. számú ítélete, és az ebben kimondott életkoron alapuló megkülönböztetésre alapozva perújítási kérelmet nyújtott be, amelyben azt fejtette ki, hogy az EUB ítélete bírósági határozatként a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja alapján, de a Pp. 262/A. § alapján is perújítás alapjául szolgálhat, mivel az EUB ítélete azonos megítélés alá esik az Alkotmánybíróság határozatával. Az indítványozó álláspontja szerint ez a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik, és ezért alaptörvény-ellenes.

127. Abból ugyanakkor, hogy ezt az indítványt az Alkotmánybíróság tanácsa elutasította, nem következik, hogy

- más, a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat panaszosa által nem kifogásolt összefüggésben (tehát más alapjog megsértése miatt) az Alaptörvénnyel összeegyeztethető lenne a perújítás elutasítása, így különösen a jelen alkotmányjogi panasz összefüggéseiben,
- egyébként az uniós jog és a perjog szabályai szerint jogszerű volt a perújítás elutasítása, hiszen az Alkotmánybíróság se egyiket, se másikat nem vizsgálja,
- és az sem, hogy ez a határozat iránymutató lenne abban az esetben, ha a tényállás eltérő az Indítványozó helyzetétől, mint ahogyan az eltér a jelen alkotmányjogi panasz esetén.

128. Az Indítványozó ezért **nyomatékosan hangsúlyozza** az Alkotmánybírósági határozat és az alperessel szemben folyamatban lévő ügye közötti **ténybeli különbségeket**, mégpedig elsősorban azt, hogy a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat előzményét jelentő alkotmánybírósági eljárás panaszosa egy olyan ügyre hivatkozva kérte a perújítást, amely a saját ügyétől függetlenül, és ahhoz képest évekkel később született, amelyben ő maga nem volt közvetlenül érintett, és a határozat megjelenéséig nem tett semmilyen lépést a jogszerűtlen állapot megváltoztatása érdekében. Ezzel ellentétben a jelen ügyben az Indítványozó a magyar bíróságok előtt mindvégig hangsúlyozta, hogy az ügynek uniós jogi vonzata van, tankönyvszerűen bemutatta az európai jogi érintettséget és erre tekintettel az ügy tárgyalásának minden fázisában kérte, hogy a felmerülő kérdést az eljáró magyar bírói fórumok tejjessék elő az Európai Unió Bírósága elé előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása érdekében. Ezt a magyar bíróságok folyamatosan megtagadták. Ahogy azonban az az Indítványozó részvételével és közvetlen érintettségével az Európai Bíróság előtt folyt eljárásokban kimondta (így a C-620/17 sz. valamint a C-362/18. sz. ügyekben) nyilvánvalóvá vált, a magyar bíróságok jogellenesen tagadtak meg az előzetes döntéshozatalt, hiszen az ügynek nem csak, hogy volt uniós jogi relevanciája, hanem a magyar jog az Európai Bíróság C-620/17 sz. ítélete valamint a C-362/18. sz. végzése fényében az elsőbbséget élvező uniós jogba is ütköznek. Ennek logikus következménye, hogy az előzetes kérdés előterjesztésének megtagadása az EUMSz 267. cikkbe ütköző volt. Tehát jelen esetben olyan tényekről és határozatokról beszélhetünk, amelyek figyelembevételét az Indítványozó már az eljárások során kezdeményezte, és amelyek figyelembevétele érdekében aktív jogi lépéseket tett. Ezeket a magyar bíróságok nem vették figyelembe. Ezek olyan lényeges ténybeli különbségek, amelyek a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat indítványozójára nem állnak fenn, és ezért a határozat sem lehet irányadó, hiszen jelentősen eltérnek a ténybeli körülmények.

129. Szemben a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat indítványával, jelen esetben nem a diszkrimináció tilalmának megsértése miatt kezdeményezi az Indítványozó az alkotmányjogi panaszt, hanem a tisztességes eljáráshoz és a hatékony jogorvoslathoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított és az Alaptörvény 28. és E) cikkének

összefüggésében értelmezendő jogának megsértése miatt. Mivel erre a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat nem tért ki, így nem is bírhat *res iudicata* hatással.

130. Ezzel összefüggésben az Indítványozó hangsúlyozza, hogy a 3257/2020. (VII. 3.) számú AB határozat az Alaptörvény 28. cikkét teljesen egydimenziósan, pusztán jogalkotói akaratra egyszerűsítve értelmezte, ami – ahogyan arra fentebb is utaltunk (lásd 66-71. bekezdések) – nem vezethető le az Alaptörvényből. Az Alkotmánybíróság eljáró tanácsa szerint: *„A közjogi szabályozás részét képező perrendi szabályok a bírói jogértelmezésnek kisebb teret engednek, és csak a törvény által meghatározott kérdések tekintetében teszik lehetővé a bíróság számára a mérlegelést. Az Pp. 260. § (1) bekezdés a)–d) pontjai, valamint 262/A. §-a olyan kógens rendelkezések, amelyek kimerítő jelleggel határozzák meg a perújítás lehetséges okait, és azok kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása, mint ahogy az Alkotmánybíróság és az EuB jogállásának, tevékenységének, az előttük folyó eljárásoknak az összehasonlítására sem rendelkezik ebben az összefüggésben kompetenciával a bíróság. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a polgári perrendi szabályozás jellegadó sajátosságaira, így különösen a perújítás, mint rendkívüli perorvoslat kivételes voltára figyelemmel az vetne fel alkotmányossági aggályokat, ha a zárt, kógens szabályozást például analógia alkalmazásával kiterjesztően értelmezné a jogalkalmazó, mivel az ilyen értelmezés meghaladná az Alaptörvény 28. cikke által meghatározott értelmezési kereteket, contra legem jogalkalmazáshoz, lényegében jogalkotáshoz vezetne.”*¹⁰⁰

131. Ez az értelmezés több szempontból is megkérdőjelezhető, ugyanis kijelentések, és számos esetben lényeges jogi összefüggések kifejtése hiányzik. Ez vélhetően annak tudható be, hogy a hivatkozott alkotmánybírósági határozat indítványozója jogi képviselő nélkül járt el, ezért az Indítványból hiányoztak ezek az érvek, következésképpen az Alkotmánybíróság nem is volt abban a helyzetben, hogy ezeket a petitum keretei között elbírálhassa.

132. Az Alkotmánybíróság nem vette figyelembe azt a körülményt, hogy a Szegedi Ítéltábla már maga is elismerte, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete perújítási ok lehet,¹⁰¹ ami ellent mond az Alkotmánybíróság azon formalista értelmezésének, hogy a perújítási okok nem terjeszthetők ki. Ahogyan az látható, a rendes bíróságok (nagyon helyesen) már maguk is megtették ezt. Ennél fogva az Alkotmánybíróság logikai kiindulópontja is kétséges.

133. Továbbá az Alaptörvény 28. cikke szerint a „bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”. Ebből a mondatból nyelvtani értelmezéssel is az fakad, hogy a jogszabályok értelmezésének két egyenrangú módszere van: mégpedig a jogszabályok céljának vizsgálatával történő és az Alaptörvénnyel konform értelmezés. A jogszabályok céljának vizsgálata nem helyezhető az Alaptörvénnyel konform értelmezés kívánalma elé.¹⁰² Ebből

¹⁰⁰ 3257/2020. (VII. 3.) AB sz. határozat, Indokolás [29].

¹⁰¹ Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.151/2012, Ítéltáblai Határozatok 2013.110.

¹⁰² CHRONOWSKI NÓRA - VINCZE ATTILA: *Az Alkotmánybíróság határozata a Magyar Nemzeti Bank kiadmányozási joga ügyében. A közjogi személyek alkotmányjogi panasza. Jogesetek Magyarázata (JeMa)*, 2019, 3 (10). Lásd CHRONOWSKI NÓRA: „Az alkotmánykonform értelmezés és az Alaptörvény” *Közjogi Szemle* 2017/4. 7–15. JAKAB András: „A bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében” *Jogesetek Magyarázata* 2011/4. 86–94. CZINE Ágnes, 2/2016. AB határozat, Indokolás [77]: „1.2. Az Alaptörvénynek a korábbi szabályozáshoz képest új rendelkezése, hogy kifejezetten megjeleníti a jogértelmezés módszereit a bíróságok számára. Eszerint »[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak« (Alaptörvény 28. cikk). A bíróságok jogértelmezésének alkotmányos kereteit az Alaptörvény hivatkozott szabálya jelöli ki. E rendelkezés tehát előírja, hogy a bíróságoknak elsősorban a jogszabályok célja szerinti (objektív teleologikus) jogértelmezést és az alkotmánykonform értelmezést kell alapul venniük.”

ugyanakkor az is következik, hogy a jogszabály céljának fényében történő értelmezés nem ronthatja le az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést: ez logikus is, hiszen a jogalkotó nem törekedhet az Alaptörvény megsértésére, tehát a jogalkotó szándéka csak az Alaptörvény keretei által nyújtott értelmezési tartományon belül bírhat elsőbbséggel a többi jogértelmezési módszerhez képest. Az Alaptörvény 28. cikke egyenrangú minden más alaptörvényi rendelkezéssel, tehát ha jogalkotó képes is volt saját jogpolitikai céljait kellő világossággal a jogszabályban megjeleníteni, ez kétségkívül ellentmondhat az Alaptörvényben rögzített más követelményeknek: jelen esetben kifejezetten az uniós kötelezettségek [Alaptörvény E) cikk] tiszteletben tartásának. Tehát a bíróságoknak olyan értelmezést kell követniük, amelyek mind a jogalkotó célját, mind az egyéb alkotmányos követelményeket tiszteletben tartják. Egy ezzel ellentétes értelmezés túlhajtott formalizmus. Az Alkotmányozó kötelező erejű népszavazás eredményén alapuló kifejezett akarata volt az uniós csatlakozás, és az uniós jog 2004-ben már vitán kívül álló elsőbbségének elismerése. Ennél fogva nem lehet a jogalkotónak olyan szándékot tulajdonítani, hogy a perrendtartás megalkotásával az uniós jogi kötelezettségeket meg akarta volna sérteni.

134. Az Indítványozó azt is hangsúlyozza, hogy még az Alaptörvény 28. cikkére alapított egyoldalú érvelés is sántít, hiszen amikor az 1999. évi XLV. törvény 1. § (1) bekezdése kiegészítette a perújítás lehetséges okainak körét az Alkotmánybíróság 23/1998. (VI. 9.) számú AB határozatára tekintettel, akkor az uniós csatlakozás még nem is volt belátható közelségben. Ennél fogva a jogalkotó nem is mérlegelhetette, hogy ki kívánja-e zárni a perújítási körből az Európai Unió Bíróságának ítéleteit vagy sem, így pedig erősen sántikál a jogalkotói akaratra visszavezetett érvelés. Sőt, az Alkotmánybíróság határozatával szemben nem *contra legem* jogértelmezéssel, hanem *praeter legem* jogfejlesztéssel állunk szemben. Ha *contra legem* lenne, akkor *contra legem* lett volna a Szegedi Ítéletábrának (az Alaptörvény hatálya alatt megszületett) az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete alapján perújítást engedő határozata.¹⁰³ Az pedig szintén megmagyarázhatatlan, hogy mennyiben ésszerű a jogalkotónak olyan szándékot tulajdonítani, amely egyértelmű indikáció hiányában az uniós jog követelményeit nem kívánja betartani. Ez egyértelműen ellentmond az Alaptörvény E) cikkébe foglalt alkotmányos parancsnak és az Alaptörvény 28. cikke szerint irányadó józan észnek is.

C. A kérelem teljes terjedelemben történő elbírálásának hiánya, mint a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése

135. Az Európai Unió Bírósága a C-620/17. sz. Hochtief ügyben hozott ítéletében világosan megállapította (és a C-362/18. sz. végzésében megerősítette): ha a perújítás vagy más perorvoslat nem áll rendelkezésre, akkor „**a magánszemélyeket nem lehet megfosztani az állami felelősség megállapításának lehetőségétől, és ezáltal jogaik megfelelő védelmének lehetőségétől**” (kiemelés tőlünk).¹⁰⁴
136. Tehát abból, hogy a perújítás, mint az európai jogba ütköző határozat processzuális, perjogi úton nem orvosolható, nem az orvoslás hiánya következik, hanem sokkal inkább a kártérítés, mint az uniós jogból fakadó *ultima ratio*.
137. Az uniós jog megsértését kétféleképpen lehetett volna jóvá tenni az Európai Unió Bíróságának C-620/17. sz. ítélete nyomán: perújítással vagy kártérítéssel. Legfeljebb ennyiben állhat fenn egy *facultas alternativa*, de a jogsértés orvoslása nem lehet kérdéses. Az Indítványozó kártérítési igénnyel kívánta érvényesíteni az uniós jog alapján megalapozott igényét, ahogyan ez a C-620/17. sz. valamint a C-362/18. sz. ügy alapján egyértelmű. Ha a perújítás nem lehetséges, akkor abból a C-620/17. sz. ügyben foglaltak

¹⁰³ Szegedi Ítéletábrla Pf.III.20.151/2012, Ítéletábrlai Határozatok 2013.110

¹⁰⁴ EUB C-620/17. sz. Hochtief Solutions, 64. pont.

szerint a kártérítés, mint jogalap vizsgálata következne. Ez ugyanakkor csak akkor lehetséges, ha a perújítás megengedett. Ennek hiányában a nemzeti bíróság nem hajtja végre az EUB ítéletében foglaltakat maradék nélkül. Mindez azonban nem történt meg, és ezért a Győri Ítéletábla nem vizsgálta a kereset egészét, ezzel pedig megsértette az Indítványozó tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított jogát.

138. Ahogy a Tisztelt Alkotmánybíróság többször is rámutatott, a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.¹⁰⁵ Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.¹⁰⁶ A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is.¹⁰⁷
139. A Tisztelt Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljárás azt követeli meg az eljárási fórumtól, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint **érdemben megvizsgálja**.¹⁰⁸
140. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből, és különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából következik, hogy az eshetőleges kereseti kérelmet is érdemben meg kell vizsgálni, ha az elsődleges kereseti kérelemnek a bíróság nem adna helyt.¹⁰⁹

* * *

141. A fent kifejtett részletes indokolás alapján kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság semmisítse meg a Székesfehérvári Törvényszék 2020. február 24. napján kelt 26.P.20.293/2019/10. számú jegyzőkönyvbe foglalt végzését („**Elsőfokú Végzés**” lásd I/2. számú melléklet), valamint az ez elleni fellebbezés tárgyában a Győri Ítéletábla által hozott, Pkf.IV.25.179/2020/9. számú, 2020. július 17. napján kelt végzést („**Másodfokú Végzés**”; lásd I/3. számú melléklet), mivel ezek sértik az Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát, és ezért azok **alaptörvény-ellenesek**.

Budapest, 2020. november 12.

Tisztelettel:

az Indítványozó képviselőjében
Andreas Richard Köhler
ügyvéd

¹⁰⁵ 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34].

¹⁰⁶ 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34].

¹⁰⁷ 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34].

¹⁰⁸ 9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21].

¹⁰⁹ 24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [22].